

SMEDSHAGEN:

Stockholm, Hässelby Villastad

GESTALTNIGSPRINCIPER

Framtaget som underlag till detaljplan 2020-05-28

DOKUMENTETS SYFTE

Detta dokument med gestaltungsprinciper tjänar som ett underlag för detaljplanehandlingarna. Det innehåller en beskrivning av den övergripande gestaltungsiden samt en mer detaljerad beskrivning av Smedshagens stadsrum indelat i sex delområden.

Dokumentet sammanställdes av Strategisk Arkitektur och Funkia landskapsarkitekter.

1 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH GESTALTNINGSIDÉ

- 1.1 INLEDNING
- 1.2 MÅLSÄTTNING OCH KONCEPT
- 1.3 LANDSKAP OCH GÅRDAR
- 1.4 GESTALTNING BEBYGGELSE
- 1.5 BEBYGGELSETYPER

2 DELOMRÅDEN

- 2.1 DEN URBANA FRONTEN
- 2.2 TALLPARKEN
- 2.3 SKOGSGRÄNSEN
- 2.4 PÄRONPARKEN
- 2.5 VÄRMECENTRALEN
- 2.6 LÖVSTAVÄGEN

FÖRUTSÄTTNINGAR GESTALTNINGSIDÉ

1.1 INLEDNING

1.2 MÅLSÄTTNING OCH KONCEPT

1.3 LANDSKAP OCH GÅRDAR

1.4 GESTALTNING BEBYGGELSE

1.5 BEBYGGELSETYPER

1.1 INLEDNING

SLUTSATSER FRÅN STADSANALYSEN

Lugnt bostadsområde med skola i mitten

Smedshagen är ett område som idag domineras av bostäder. Skolan och idrottsanläggningen är den levande kärnan och den centrala delen av området - en naturlig mötesplats. Förutom Scoutföreningen och Vita Villan har området inga andra publika funktioner.

Grönt område

Invånarna i Smedshagen har tillgång till publika gröna ytor med skogs- och parkkaraktär där möjligheter finns för lek, promenad och andra typer av vistelse. Dessa ytor är till största del tillgängliga och inbjudande. De gröna privata gårdarna tillför ett stort värde för de boende i Smedshagen - befintliga kvarter "vänder sig inåt" och skapar trygga miljöer.

Introvert karaktär

Smedshagen är ett område som "vänder sig inåt" från den bullriga Lövsavägen och Växthusvägen. Området är unikt i sin omgivning med en högre bebyggelseskala än omgivande strukturer. Smedshagen byggdes med trafik- och funktionsseparering som mål och med kvartersstaden som ideal. Detta skapade ett introvert område med trafikutor i utkanterna och bostäder inuti. Stora delar av dessa ytor utgör idag impedimentmark. Detta samt brist på kopplingar försvårar rörelse mellan Smedshagen och intilliggande områden.

Skilnaderna i Hässelby Villastad

Hässelby Villastad är en attraktiv stadsdel med mycket fina naturkvaliteter i omgivningen. Stadsdelen domineras av lågskalig villabebyggelse. Smedshagen är ett av de få unika områdena i Hässelby Villastad med högre skala och avvikande upplåtelseform - hyreslägenheter. I stadsdelens kontext har Smedshagen fått ett negativt rykte, som ett segregerat område. Därför blir arbetet med trygghets- och sociala hållbarhetsfrågor centrala vid områdets förtätning.

Kopplingar

Smedshagen kan alltså upplevas som ett isolerat område på grund av intensivt trafikerade vägar och svaga kopplingar till andra delar av Hässelby Villastad. Dock, finns det mycket potential att skapa bättre, tryggare och flera kopplingar för gående och cyklister.

Stadsanalys: sammanfattande illustration

MEDBORGARDIALOG

Ett medborgarforum genomfördes 26 april 2017 i Smedshagsskolan. Kortfattat kan kvällens slutsatser sammanfattas under fyra teman:

Aktiviteter för gemenskap och ett tryggare Smedshagen

Deltagarna var generellt positiva till sitt område och såg många fina kvaliteter i Smedshagen. Däremot framförde de behovet av trygga mötesplatser som stärker gemenskapskänslan mellan de boende i Smedshagen samt vikten av att känna en fortsatt stolthet över sitt område.

Barn och unga

Barn och unga är Smedshagens framtid - utbildning och meningsfulla aktiviteter för barn och unga (inklusive tonåringar) kan skapa sammanhållning och en positiv social utveckling i området. Däremot kan unga i brist på sysselsättning bidra till otrygghet i området. Fokus borde läggas på integration, utbildning, idrott och trygghet. Skolan, Vita Villan och Scoutföreningen är viktiga och aktiva parter i detta.

Helheten

Den byggda stukturen och de gröna kvaliteter som finns uppskattas av områdets invånare. För att utveckla en välfungerande stadsdel för både befintliga och nya invånare är det viktigt att ta hänsyn till helheten. Detta inkluderar flera frågor, såsom trafik, kopplingar till andra områden, verksamheter, bebyggelseplacering, grönområden samt sociala aspekter.

Social hållbarhet och integration

Segrationsfrågor och diskussionen om områdets rykte var en mycket viktig del av samtalet under idéforumet. Invånarna har en stor vilja till att förbättra sitt område och bidra till trygghet och social sammanhållning i Smedshagen. Segregationen behöver motverkas i skolan och på offentliga platser.

1.2 MÅLSÄTTNING OCH KONCEPT

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra kompletterande bebyggelse inom bostadsområdet Smedshagen, att stärka områdets befintliga kvaliteter, uppnå blandade bebyggelseformer och utveckla offentliga miljöer. Ny bebyggelse ska inordnas tillsammans med befintliga kulturvärden och bidra till en bättre livsmiljö för de boende.

ETT TRYGGT SMEDSHAGEN

Smedshagen ska vara ett tryggt område för de som bor där idag och för dem som ska flytta in. Det blir även en plats där den karaktärsstarka arkitekturen och stadsmönstret från 1980-talet kompletteras med nya inslag. Stadsrummen är tänkta att tillföra flera funktioner och öka känslan av gemenskap, med förbättrade kopplingar inom Smedshagen och utåt mot omgivande områden. Bebyggelsen bör sträva efter en tydlig arkitektonisk relation till sin omgivning samt bidra till känslan av öppenhet och "ögon på gatan", vilket skapar trygga rum för boende och besökare.

Utifrån visionen har tre kärnvärden tagits fram som ska vara ledande i Smedshagens utveckling:

*skapa trygghet
tillföra en tydlig årsring
knyta ihop.*

Skapa trygghet

Förtätning i Smedshagen bör ske på platser som idag upplevs otrygga och dåligt utnyttjade. Mötesplatserna som tillkommer ska gynna gatulivet och möjliggöra goda möten. Genom förtätningen bör förutsättningar skapas för en ökad variation i form av blandade bostadstyper, boendegrupper, åldersfördelning, social status samt för människor med olika ekonomiska förutsättningar. Smedshagen vinner på att utvecklas till ett blandat område som möjliggör boendekarriär, social integration och som upplevs som en väl fungerande del av Hässelby Villastad.

Ny bebyggelse i Smedshagen planeras på markparkeringarna som idag upplevs som ödsliga och otrygga platser med brist på transparens. De nya kvarteren får en mer extrovert relation till Växthusvägen samt lokalgatorna mellan kvarteren. Stadsrummen ska bli överblickbara och befolkas genom att placera huvudentréer, entréer till bostadskomplement samt lokaler i lämpliga lägen. Att på detta sätt aktivera gatorna möjliggör utvecklandet av trygga boenden och trygga offentliga platser. Trafikföringen i Smedshagen förblir gång- och cykelvänlig. Parkrummet utvecklas för bättre utnyttjande och trygghet.

Tillföra en tydlig årsring

Smedshagen är ett område som präglades av 80-talets stadsbyggnadsideal. Dagens bebyggelse uppvisar en tydlig egen identitet som håller ihop området.

Den nya bebyggelsen bör förhålla sig till befintlig bebyggelse på ett respektfullt sätt så att befintliga vistelse- och upplevelsekvaliteter inte går förlorade. Som uttryck bör dock den nya bebyggelsen bilda en tydlig egen årsring med ett eget uttryck; bebyggelsens olika tidslager ska vara avläsbara även fortsättningsvis. En stramhet och ett lugn bör prägla den nya bebyggelsen med en tydlig rytm och fokus på "upprepningsestetik" i fasaders gestaltning genom fönstersättning, material- och färgval. Befintliga kvaliteter; med skogen eller parken nära inpå, med riklig grönska som sträcker sig ända fram till fasad och med uteplatser i anslutning till bottenvåningarna, tillvaratas även i den nya strukturen.

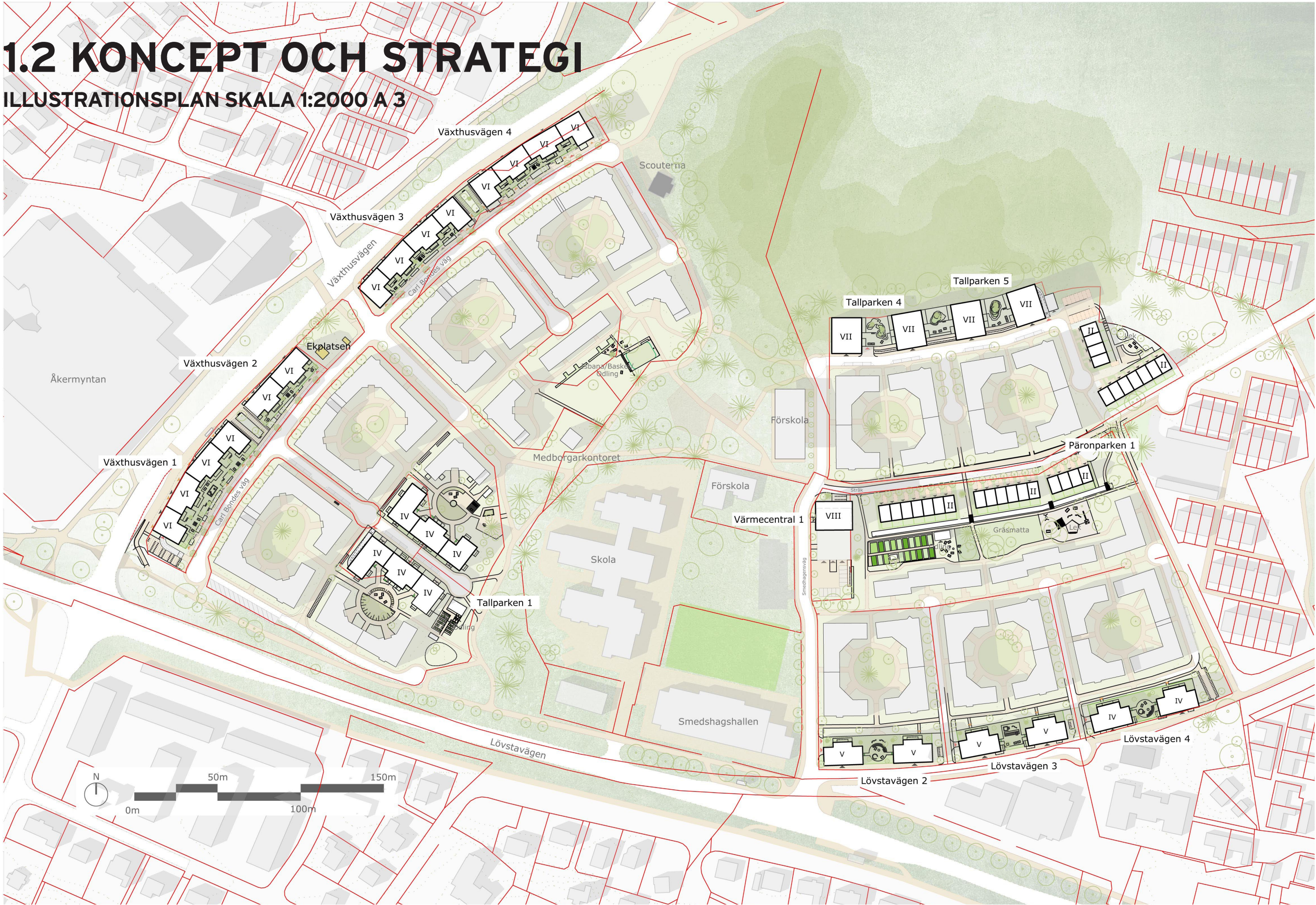
Knyta ihop

Idag upplevs Smedshagen som ett område uppdelat i väst och öst. Få gemensamma funktioner finns och fokus när området uppfördes låg på kvartersenheten och gemenskapen inom den. Ny bebyggelse bör knyta ihop och stärka kopplingar mellan de två delarna. Ett sätt att göra detta på är att utveckla platser med områdesgemensamma aktiviteter som lockar människor från hela Smedshagen. Smedshagen kan med fördel öppnas upp mot omkringliggande områden. Trygga vägar bör tillskapas för framför allt gående och cyklister. De nya kopplingarna strävar helst också efter att minska det upplevda avståndet till kollektivtrafiken.

Mötesplatser med olika teman och funktioner skapas på olika platser i både östra och västra Smedshagen vilket skapar incitament till att röra sig mer i området och mellan de olika delarna. Stråket som knyter ihop Smedshagen behålls och förstärks genom nya funktioner i anslutning till Vita Villan och en ny förskola i mitten av området. Ett nytt övergångsställe över Växthusvägen skapas i anslutning till busshållplatsen. Ny bebyggelse ansluter till Växthusvägen på ett stadsmässigt sätt.

1.2 KONCEPT OCH STRATEGI

ILLUSTRATIONSPLAN SKALA 1:2000 A 3

1.2 KONCEPT OCH STRATEGI

STRUKTUR OCH FUNKTIONER

Skala och kvartersstruktur

Den existerande bebyggelsen har till stor del en mycket homogen kvartersutformning. I grönstråket återfinns några friliggande volymer i form av en skola, en förskola och två gamla villor som används av kommunen och av scouterna.

En variation av nya volymer i stadsdelen skapar spänning och dynamik i miljön men med bibehållen respekt för den befintliga bebyggelsen. Skalan på de enskilda volymerna beror på sammanhanget och relationen till de befintliga byggnaderna och naturen. Ny bebyggelse kommer till stor del bli lameller eller punkthus på smala tomter där det tidigare varit markparkering. Volymer blir 4-6 våningar höga med ett inslag i 8-våningsskala (påbyggnad över värmecentralen). Pärnsparken och det gamla kolonilottsområdet förtätas med radhus i två till tre våningar. Denna lägre bebyggelseskala möjliggör skapandet av en varierad stadsdel där hänsyn tagits till solinstrålning till befintliga byggnader och till grönområden. Det ger en dimension av omsorg och historia i förtätningen av det befintliga Smedshagen.

Gatuhierarkier och kopplingar

Gatuhierarkin i Smedshagen kan delas upp i fyra kategorier: huvudgator, entrégator, kvartersgator och gränder.

Huvudgator med betydelse i större skala - Lövestavägen och Växthusvägen. Genom förtätningen får Växthusvägen en ny bebyggelsefront på södra sidan som möjliggör gatans framtida utveckling till en stadsgata. Lövestavägen, som är en led för farligt gods förblir oförändrad i detaljplanen.

Entrégator - Carl Bondes väg och Smedshagsvägen. Viktiga länkar i strukturen som tillgängliggörs för gående med nya trottoarer där de saknas idag. Carl Bondes väg får en tydlig relation till bottenvåningarna i de nya husen samt används för stadsmässig gatuparkering.

Kvartersgator - gatorna mellan de befintliga kvarteren förblir återvändsgator med möjlighet till boendeparkering där måtten tillåter. De ses som gator för lugn biltrafik som endast används av de boende i kringliggande kvarter. Även angöringsgatan norr om Pärnsparken ses som en sådan.

Gränder - gröna länkar uteslutande dedikerade till gående med möjlighet till angöring vid enstaka tillfällen - nord-sydliga kopplingen i västra Smedshagen samt öst-västliga gångstråket norr om skolan. Tydliga farthinder etableras för att undvika biltrafik som skapar trafikal otrygghet.

Stora delar av Smedshagen får behålla sin trafikseparerade karaktär som skapar trygghet ur barnperspektivet och är uppskattad av boende. Följande förändringar sker i gatustrukturen och dess hierarki: en kvartersgata förlängs i västra smedshagen för att tillgängliggöra kvarteret Tallparken 1; gångstråket norr om Pärnsparken blir en gata där angöring till radhusen sker på de gåendes villkor - även en helt separerad "trygg zon" avskiljs med trafik hinder för att säkerställa de gåendes säkerhet. Trafik hinder skall omöjliggöra genomfartstrafik mellan radhusgatan och Vitsippsgränden.

Bottenvåningens utformning och användning

Bottenvåningar och deras utformning i den nya bebyggelsen är en viktig del i utvecklingen av ett tryggare och öppnare Smedshagen. I kontrast till de befintliga kvarteren, så skall all ny bebyggelse ha huvudentréer riktade mot gatorna. Dessutom planeras de flesta nya hus med genomgående entréer för en större åtkomst till uteplatser och bostadsgårdar. Generellt ska transparens och god kontakt med gata eftersträvas i Smedshagen med fokus på trygghet och överblickbarhet.

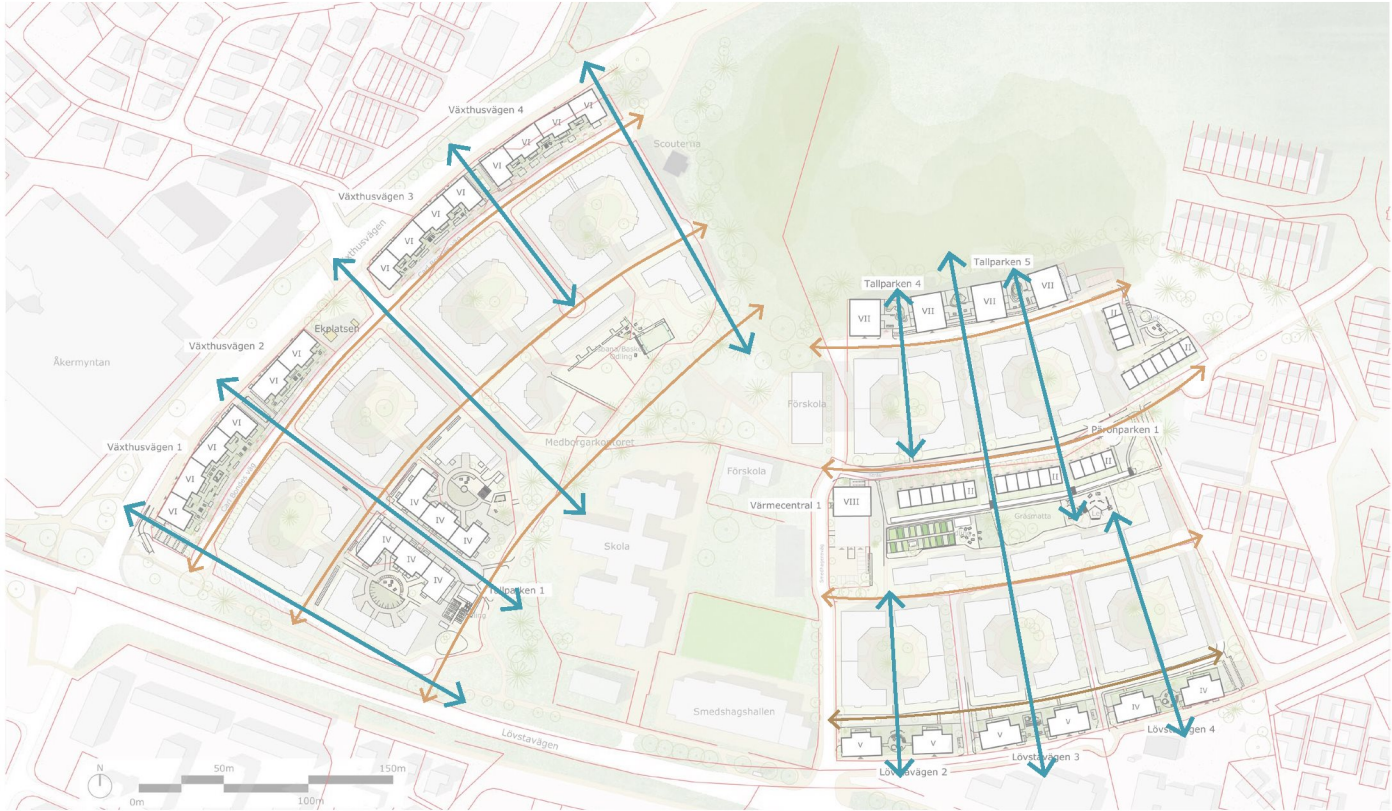
En del av bottenvåningarna används till bostadskomplement som delas av de boende, som till exempel cykelförråd, barnvagnsförråd och tvättstuga. Även dessa funktioner bör, till stor del, vara tillgängliga och synliga från de publika rummen för att förstärka känslan av "ögon på gatan" och bidra till trygghet både i de offentliga rummen och i komplementutrymmena.

Smedshagen siktar på att bli en tätare och livligare stadsdel där lokal handel och service erbjuds i lämpliga lägen. Kommersiella lokaler placeras primärt i korsningen mellan Lövestavägen och Växthusvägen (i bottenvåningen av mobilitetshuset). Nya funktioner och utökad samhällsservice planeras att etableras i områdets centrala delar, främst en ny förskola med 6 till 8 avdelningar.

FÖSLAGETS KOPPLING TILL DIALOGARBETE

Målsättningen att skapa ett tryggare Smedshagen var en följd av Wallfasts och Hässelbyhems initiativ för ökad stabilitet i området. Slutsatserna som kom fram i dialogen med de boende och i fortsatt löpande kommunikation med områdes förvaltningspersonal har förts in i skisserna och programmeringen av de offentliga rummen i området.

Under skissarbetet har stort fokus lagts på att behålla de befintliga kvaliteterna i området, tillföra nya och skapa ett gott sammanhang mellan den befintliga och den tillkommande strukturen. Frågorna som kom upp under idéforumet kring mötesplatser, den kvalitativa trafikseparerade områdeskaraktären och de nya husens relationen till de befintliga har bevakats under processen och fått påverka både områdets programmering och dess estetiska gestaltning.

1.3 LANDSKAP OCH GÅRDAR

DAGENS SITUATION

Smedshagen är idag en mycket grön stadsdel och dess identitet präglas också i hög grad av grönskan som finns i form av allmänna parker, bostadsgårdar och förgårdsmark, sparad naturmark liksom lokalgrator och gångstråk kantade av uppvuxna träd och trädtrader. Grönskan tillmäts särskilt kulturhistoriskt värde; dels då marken under lång tid använts för odling och dels då de grönskande utemiljöerna var ett drivande koncept för utformningen av bostadsområdet på 80-talet. Detta tar sig bl.a. i uttryck i form av byggnader som landar i grönska, gröna gårdar med ett varierat växtmaterial, större gemensamma park/grönområden med odling och sparade äldre fruktträd i grönytorna mellan byggnaderna.

Ett internt offentligt institutions- och grönstråk med bl.a. skogsmark, lekpark, förskola, skola och idrottsfaciliteter ligger mellan östra och västra Smedshagen. Tre större grönytor med allmän prägel finns i området på fastighetsmark; "päronparken" i kv Vitsenapen, "övre tallparken" i kv Vildkornet, "nedre tallparken" i kv Åkervickern. Ytorna består idag av sittplatser, gräsytor och lek för småbarn. Nordöst om kv Åkersyrån finns en större odlingsyta.

Markbeläggningen idag är tidstypisk med asfalt, betongplattor och kantsten av betong. Här finns inga ytor av exceptionell kvalitet.

Den gröna prägel i området är en stor kvalitet och upplevs till stor del som något positivt. Samtidigt är vissa grön- och odlingsytor idag dåligt utnyttjade och upplevs som otrygga. Institutionsstråket delar upp Smedshagen i två separata delar och utgör en mental gräns som inte känns naturlig att korsa för alla. Gränsen mellan allmän mark och privat mark är överlag otydlig vilket i vissa lägen också medför en otydlighet i vem som har rätt till rummet vilket i sin tur kan skapa en känsla av otrygghet.

FÖRSLAG

I och med utbyggnaden kommer antalet boende öka markant och med detta ökar också behovet av nya funktioner och mötesplatser. Det ökade antalet boende innebär också att uterummen blir mer befolkade vilket är positivt för den upplevda tryggheten.

Merparten av utbyggnaden av Smedshagen sker på dagens parkeringsytor men en del av byggnationen kommer också ske på grönytor. Andelen grönytor kommer därmed att minska

vilket betyder ett ökat slitage på kvarvarande grönytor.

Genom att förädla kvarvarande grönytor med nya funktioner som inbjuder till möten skapar vi nya mötesplatser som kan locka boende från hela Smedshagen. Två större samlingsplatser med nya funktioner för olika behov skapas; en i öster, päronparken, och en i väster, kv. Vildkornet. I både östra och västra Smedshagen möjliggörs för odling med samlingsplatser i anslutning. Nya vistelseytor med grillmöjligheter förläggs i fina sol- och vindlägen och sittplatser anläggs i både sol och vandrings skugga.

Ett varierat växtmaterial med många olika arter och storlek används för att bygga vidare på befintliga värden. Fruktträd kan med fördel användas för att förstärka biologisk mångfald, för att bidra med blomning och för att anknyta till platsens kulturhistoria.

Genom att utforma delar av de nya vistelse- och lekytorna i dialog med de boende kan man skapa ett större engagemang kring och omhändertagande av de gemensamma ytorna.

PÄRONPARKEN

Päronparken innehåller fyra huvudfunktioner; lekytan, odlingen, dagvattenhanteringen och samlingsplatsen. Däremellan finns öppna gräsytor med träd för spontan vistelse. I parkens norra del anläggs ett nytt gångstråk varifrån man kan angöra parkens olika delar.

En odlingsyta omgjord av trästaket knyter an till platsens tidigare användning och ersätter delvis de odlingslotter som tidigare låg i områdets nordöstra del. I anslutning till odlingen föreslås en samlingsplats i form av ett orangeri med sittplatser både under tak och i det fria; ett sätt att förlänga säsongen och skapa möjlighet för nya möten, spontana gårdsfester och evenemang bland de boende. Lek för de allra yngsta bör också finnas på denna plats.

En större lekplats i parkens östra del, föreslås ersätta de två mindre som finns i parken idag. Lekubudet breddas för att både inkludera små och lite äldre barn. Lekplatsen skulle exempelvis göras med odlingsstema och bör komplettera den lek som finns på stadens mark.

Parken är viktig för omhändertagande av lokalt dagvatten och utgör också en lågpunkt för stora delar av östra Smedshagen. Flertalet dagvattenlösningar föreslås i parken vilka också

används för att ge platsen karaktär och göra den vacker. För att även i fortsättningen klara av skyfall och omhändertagande av dagvatten ska parken innehålla så mycket permeabla och gröna ytor som möjlighet liksom vid fortsatt utveckling höjdsättas noggrant.

Gångstråken i parken kan utföras i asfalt eller stenmjöl. Vistelseytan utförs i genomsläppliga material som stenmjöl och markplattor. Målade trästaket utförs runt odlingen och lekytan. Den befintliga karaktären med i huvudsak gräsmatta och fristående träd behålls mellan de nya funktionerna. Vid plantering av nya träd föreslås framförallt fruktträd alt. björk i fuktigare lägen. Blommande buskage föreslås i anslutning till radhusen.

KV VILDKORNET

Kv Vildkornet är en större öppen gräsyta i fint solläge. Platsen angränsar till den kommunala lekplatsen i öster och i söder till "vita villan" som ska utvecklas för barnverksamhet av kommunen. I Kv Vildkornet skapas en ny samlingsplats med nya grill- och vistelseytor och vintertid, en isbana. Runt isbanan anläggs sittgradänger som fungerar som samlings- och hängytor, som avgränsning mot isbanan samt som platser för att byta om. Sommartid kan isbanans yta användas för exempelvis basket, pallkrageodling eller andra aktiviteter som de boende ser behov av. Gräsytan ligger lågt i förhållande till omgivningen och samlar således dagvatten vid skyfall.

DAGVATTENHANTERING

De gröna ytorna, både nya och befintliga, kommer att vara en viktig och nödvändig del i hanteringen av dagvattnet och utformas för detta. Därmed blir dagvattenhanteringen en del i den gröna karaktären och bidrar positivt till miljön. Korrekt höjdsättning av mark och byggnader blir en förutsättning för att undvika framtida problem med dagvatten. Dagvattenutredningen utfördes av WSP och används som underlag för landskapgestaltning.

GÅRDAR

En viktig del i att behålla den gröna karaktären inne i området är att även i fortsättningen möjliggöra att bebyggelsen som vänder sig in mot området landar i grönska samt får så gröna gårdsmiljöer som möjligt. P.g.a. underbyggda gårdar och i vissa lägen även underbyggd mark är förutsättningarna för grönska sämre än tidigare men mycket går ändå att göra. Genom att jobba med klätterväxter, böljande planteringar och upphöjda växtytor kan även den nya bebyggelsen ge ett grönt intryck.

Den nya bebyggelsen, liksom den befintliga, innehåller uteplatser med markkontakt. Uteplatserna avgränsas med ett lägre staket i trä, utformat på samma sätt som de nya staketen som omger befintliga uteplatser. Uteplatser på gårdar som inte syns från gatan behöver inte utformas enligt denna princip utan avgränsas på ett sätt som passar respektive gårds funktion och utseende. Generellt bör de avskärmade med högre tunna skärmar för att skapa insynsskydd i de smala gårdsrummen och samtidigt frigöra plats för så mycket grönska som möjligt.

Då nya trängre gårds- och gaturum och underbyggda gårdar inte kommer kunna innehålla lika mycket grönska som dagens gårds- och gatumiljöer ställs högre krav på kvalitén på övriga material som exempelvis hårdgjorda markmaterial, entréer och utrusting, för att inte upplevas som torftiga och otrygga.

Eftersom de nya gårdarna är små bör komplementbyggnader inne på gårdarna om möjligt undvikas.

AVFALLSHANTERING

Ny bebyggelse i Smedshagen ansluts till det befintliga sopsugssystemet med hämtning via container i Värmecentralen. Sopnedkast placeras i närhet av bostadsentréer. De befintliga återvinningstationer som ligger i utkanten av de västra och östra delarna av området byggs ut/kompletteras vilket minimerar behovet av att ta in tunga transporter in i området.

PARKERING

Parkeringsutredning utförd av Tyréns satt ett lägesbaserad parkeringstal för nybyggda bostäder i Smedshagen på 0,58 bilar per bostad inklusive 10% av parkeringsplatser för besöksparkering.

Tillgång till boendeparkering i området för de befintliga och nya kvarteren säkerställs genom parkering i garage under bostadskvarteren (ca. 640 platser) samt en del av kvartersgatorna används för besök- och boendeparkering (ca. 90 platser). Radhusen planeras med parkeringsmöjligheten på de privata tomterna eller i en samlad närparkering yta i anslutning till norra delen av Smedshagsvägen.

CYKELPARKERING

Ett tal på 2,5 cyklar/100 m2 BTA ger ett stort behov av cykelparkeringar. 50% av dessa placeras i cykelrum i bostadshusens botten eller källarvåningar. Resterande cykelparkering sker utomhus; främst längs gatorna och gångvägarna. Cykelparkering på innergårdarna bör undvikas i största möjliga mån då grönska och umgänge ska prioriteras på gårdarna.

HANTERING AV TRAFIKBULLER

Enligt bullerutredningen, utförd av Akustik Byrån kommer föreslagen bebyggelse närmast Växthusvägen och Löfstavägen att utsättas för trafikbullernivåer som överstiger rekommenderade nivå vid fasad. I dessa kvarter kommer bullerproblematiken hanteras genom att minst hälften av boningsrummen orienteras mot sida där ljudnivån vid fasad understiger 55 dB.

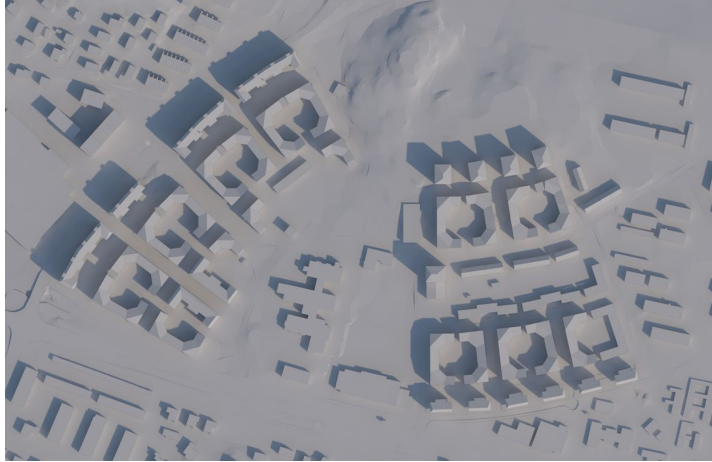
SOL- OCH SKUGGSTUDIE

Solstudien för Smedshagen illustrerar skuggningspåverkan av den nya bebyggelsen i relation till kringliggande byggnader och rummen mellan dem. Studien illustrerar fyra klockslag under två dagar - 20:e mars (vårdagjämning) och 20 juni.

Målsättningen i arbetet med strukturförslaget var att undvika att skapa områden som påverkas av skuggning under långa perioder under dagen. Bebyggelsetypologier och placering har valts så att de möjliggör solinstrålning på närliggande bostadsfasader och vistelseytor utomhus. De nya bostadsgårdarna har placerats med bra solorientering där de antingen får morgon- eller kvällssol.

20: en Mars

kl. 9.00

kl. 12.00

kl. 15.00

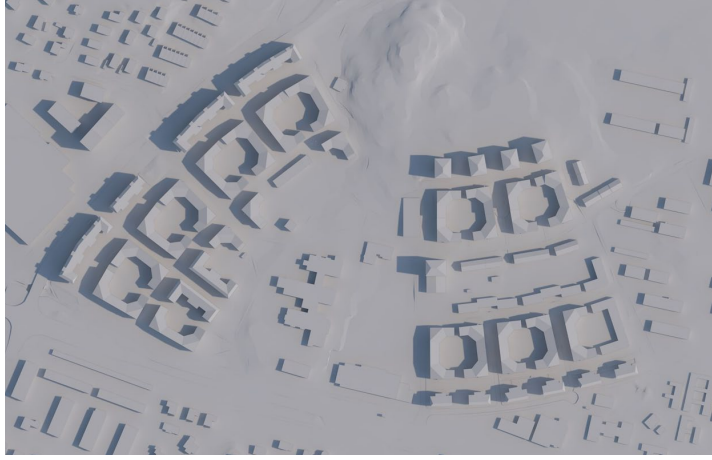

kl. 18.00

20: en Juni

kl. 9.00

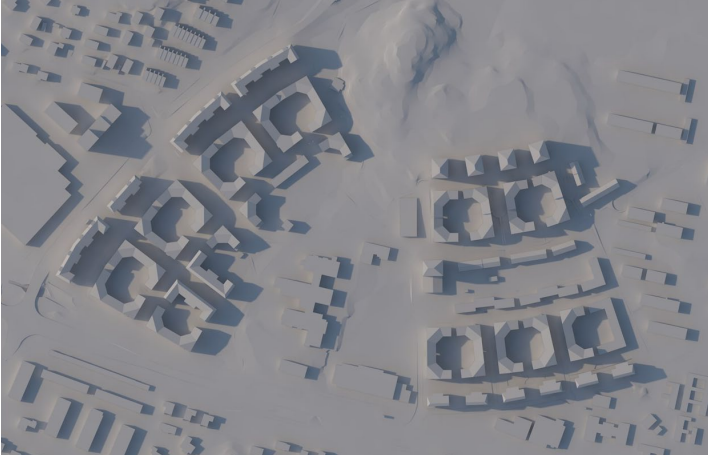
kl. 12.00

kl. 15.00

kl. 18.00

1.5 GESTALTNING BEBYGGELSE

KOMPOSITION / RYTM

1. KVALITET SOM FÖRS VIDARE

Det ska finnas ett tydligt släktskap mellan den existerande bebyggelsen och de nya tilläggen. Det är dock viktigt att inte göra en replik eller pastisch på ett lyckat och relativt tidstypiskt område från 1980-talet, utan skapa ett modernt stadsbyggnadsprojekt med långsiktigt hållbara kvaliteter. Förhållandet till befintlig arkitektur handlar om anknytning och respektfull dialog med en tidigare generations stadsbyggande. De nya byggnaderna bör ha ett sammanhängande arkitektonisk uttryck och använda de befintliga byggnadernas komposition som utgångspunkt och referens. I detta avseende har fyra särdrag identifierats som bör beaktas:

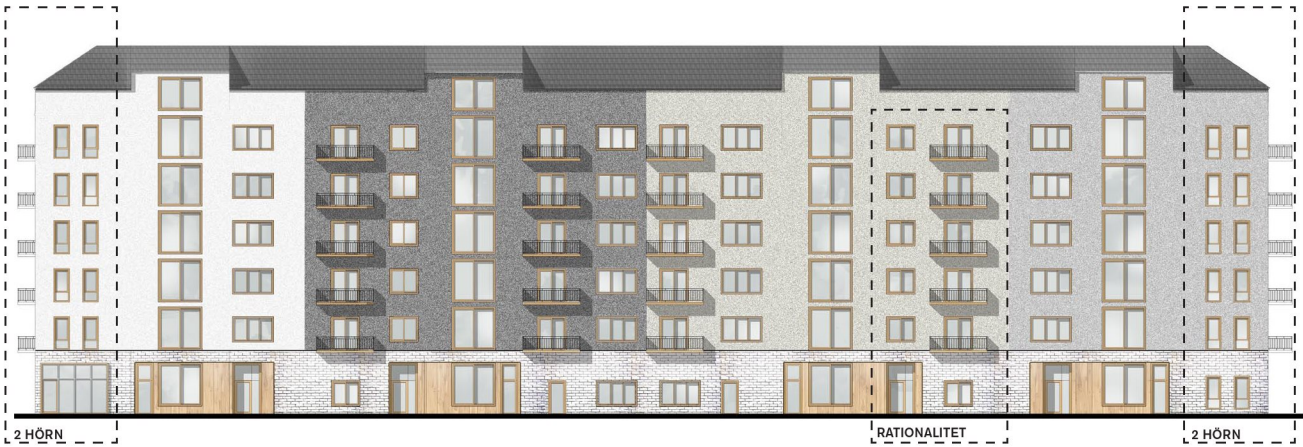
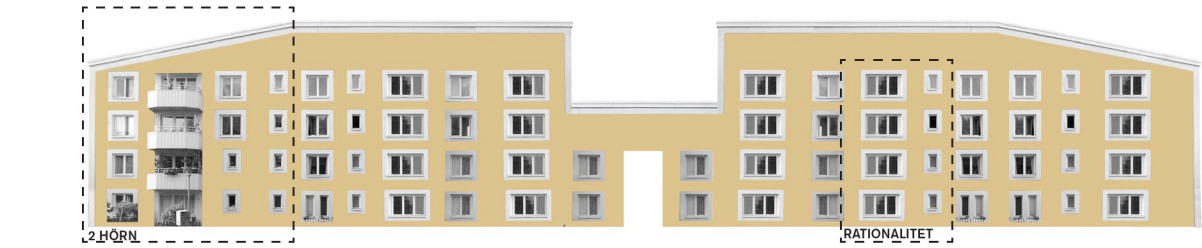
LIKFORMIGHET - lugnt och enhetligt arkitektoniskt uttryck för hela kvarter bör eftersträvas, utan stora variationer i komposition, element eller fasadindelning. Mindre, subtila variationer får förekomma med få omväxlande element. Variation bör dock vara avläsbar mellan olika kvarter.

RATIONALITET - fasad gestaltas med rationell fönster-, och balkongsättning. Lugn och konsekvent komposition bör eftersträvas i taklandskapet.

ACCENTUERADE HÖRN - viktiga kvartershörn i strukturen, till exempel i anslutning till platsbildningar eller siktlinjer kan accentueras med avvikande element. Elementen kan vara fönstertyp, balkongtyp/storlek, färg eller konstnärliga utsmyckningar.

BALKONGER OCH UTEPLATSER - liksom i den befintliga strukturen, ska alla nya bostäder ha tillgång till en balkong eller uteplats på bottenvåningen. Uteplatser anläggs på upphöjda gårdar, eller i relation till gata/parkrum.

Kulturmiljöutredning utförd av Tyréns har använts som underlag och utgångspunkt i gestaltningen av ny bebyggelse i Smedshagen.

2. HORISONTELL INDELNING

Utöver gestaltning som visar hänsyn till de befintliga byggnaderna bör de nya kvarteren utformas med tydlighet i den horisontella huskroppens indelning:

- (1) **BOTTENVÅNING** – den aktiva delen som tillför gatan liv och variation samt skapar tät rytm ur gatuperspektiv (även kallad sockelvåning).
- (2) **BOSTADFASAD** – den rationella fasaden som ger goda lägenhetslösningar.
- (3) **TAKLANDSKAP** – har möjlighet att mer fritt från fasadernas rytm gestaltas med ett eget uttryck.

- 3 **TAKLANDSKAP**
sammanhängande
rytm per kvarter
- 2 **BOSTADFASAD** -
den rationella
fasaden
- 1 **BOTTENVÅNING**
den publika delen

(1) BOTTENVÅNING

Den publika delen som tillför gatan liv och variation. För att gynna transparens och trygghet bör bottenvåningarna gestaltas med:

- Tydliga bostadsentréer och genomgående entré när möjligheten finns. Direkt entré till bostadskomplement (cykelparkering, tvätttrum, andra utrymmen) och/eller fönster mot gata för att bidra till den upplevda tryggheten i gaturummet.
- Beroende på sammanhanget kan bottenvåningen ha kontrasterande uttryck (material, färg, textur, materialmönster) Möjlighet att ha avvikande fönstertyp/färg i bottenvåning för att kontrastera mot övriga våningar.
- När garageväggen står direkt mot gata behöver bottenvåningen undvika långa inaktiva väggar. Växtvägg eller delvis genomsynligt material på garagevägg bör användas för att bidra till tryggheten i gaturummet.

Bostadskomplement med fönster mot gata.

Exempel på avvikande fönster typ och färg på bottenvåning. Belysta - trygga entréer.

(2) BOSTADSFASAD - FÖNSTER

Fönsteromfattningarna i den befintliga strukturen har identifierats som viktiga element. I gestaltningen av den nya strukturen bör en tolkning av dem göras på ett sätt som skapar igenkännande, dock inte kopieras. Fönster mot gata/ofintliga områden kan markeras som avvikande och kontrasterande element. Detta kan uppnås på tre olika sätt som kan kombineras:

- **FÖNSTERKARM FÄRG.** Fönster mot gator och offentliga rum kan markeras med en robust fönsterkarm, accentfärg och material kontrasterande gentemot resten av byggnaden. Karmen måste vara stor nog för att generera läsbar kontrast och särskilja sig gentemot fönster mot gård.

- **INRAMADE FÖNSTER** med avvikande och kontrasterande form (utkragande fönstersmyg).

(3) TAKLANDSKAP

Taklandskap bör ges kvartersvis sammanhängande uttryck och i linje med fasadernas rytm/gestaltas med ett eget uttryck. Tak ska med fördel varieras med både sadeltak och valmattak gärna inom samma kvarter. Taken bör:

- Tillåta tekniska installationer och bostadskomplement vilka gestaltas som delar av taklandskapet.
- Nya byggnader ska ej kopiera eller imitera form och gestaltning hos befintliga tak, vilka utgör unika och tidstypiska element i Smedshagens arkitektur.
- Lutningar ska medge god dagvattenavrinning.

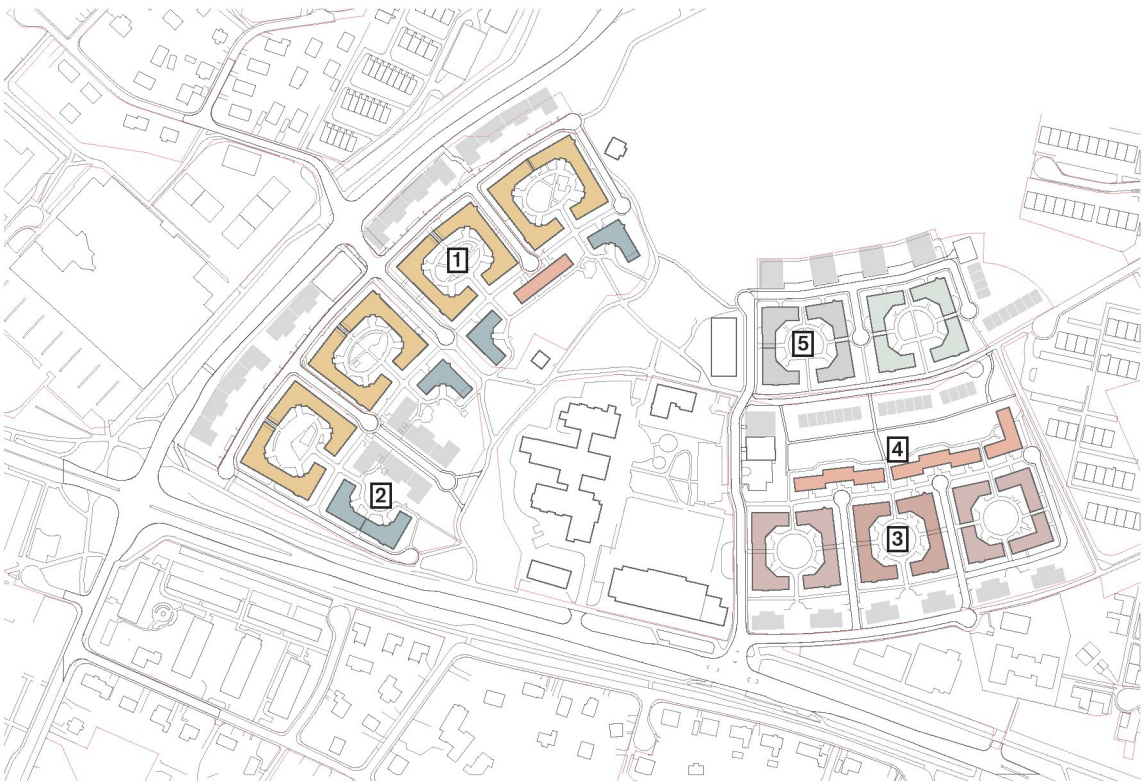

Undvik att kopiera befintlig takslutsgestaltning.

1.5 GESTALTNING BEBYGGELSE

FÄRGER OCH MATERIAL

Färgkombinationen är en unik egenskap i Smedshagen med hus färgsatta i pastelltoner - ljusa gula, blå, röda och orange färgtoner. Varje delområde har en specifik färgställning som skiljer sig från de övriga. Den nya färgpaletten bör skilja ut sig från områdets befintliga palett och inte tävla med eller imitera den, utan hitta ett eget avvikande och lugnt uttryck. Material och färg för nya byggnader ges tre olika egenskaper: huvud-, detalj- och bottenvåningsuttryck.

Befintlig färgkombination

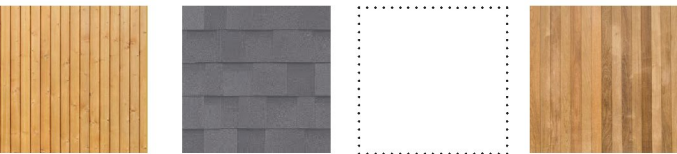
- **HUVUDUTTRYCK** - nya byggnader bör undvika färg som liknar den befintliga färgpaletten och speciellt undvika de närliggande byggnadernas färgsättning. Den nya färgsättningen bör vara lugn för att lyfta fram den befintliga strukturen. Färgintryck kan uppnås genom användande av olika material, exempelvis tegel, betong, träd, puts, etc.

Exempel på material- och färgval

- **DETALJUTTRYCK** - varje byggnad bör uppvisa minst en detaljfärg som accent på fönster, balkong, tak, dörrar eller andra arkitektoniska detaljer. Dessa kulörer ska kontrastera mot huvudfärgen för att markera och betona detaljerna.

Exempel på material

- **BOTTENVÅNINGsuttryck** - beroende på sammanhanget kan bottenvåningen ha två olika uttryck: samma huvudfärg som byggnaden i övrigt men med en avvikande textur (till exempel puts, träriktning tegelriktning) eller avvikande färg och materialuttryck jämfört med huvuduttryck.

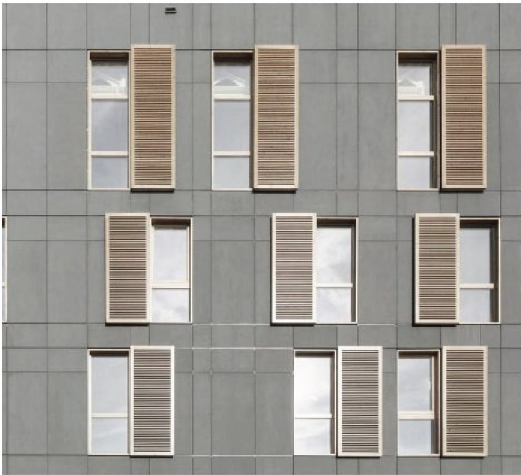
Exempel på kombinationer av samma material med olika uttryck

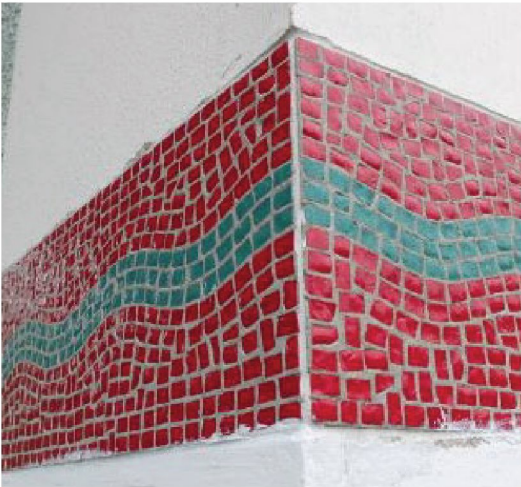
MATERIAL OCH OMSORG OM DETALJER

BETONGELEMENT - vid användning av prefabricerade betongelement i fasad bör konsekvenser som synliga skarvar bearbetas medvetet i gestaltningen (tex bli mönster och del av rytmen i fasad).

DETALJER - kontraster och lekfullhet kan användas i likhet med de befintliga bostadskvarteren där olika kvarter har olika fasadkulör och konstnärlig utsmyckning (genom mosaik och måleri) som är unik för varje gård.

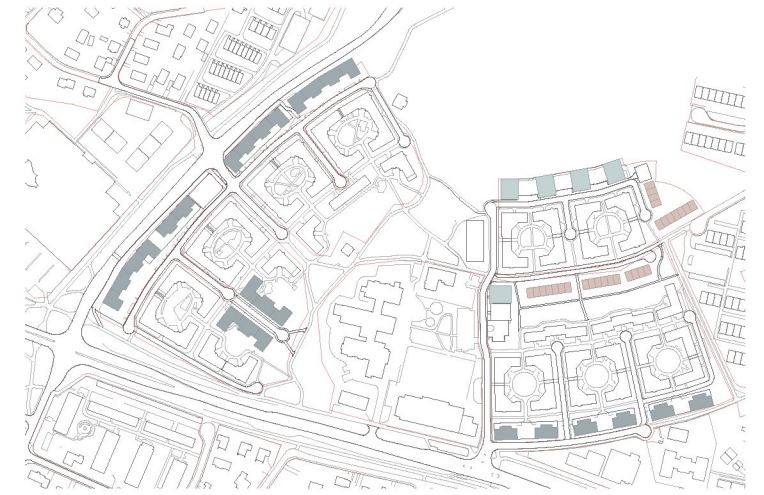
Medveten gestaltning av synliga skarvar

Konstnärlig utsmyckning i den befintliga strukturen

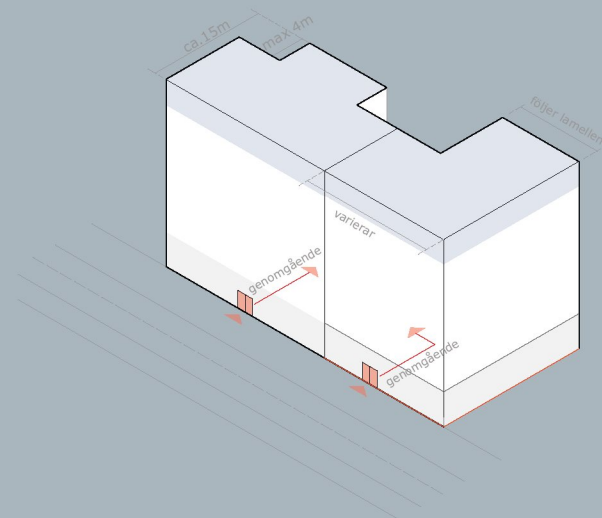
1.6 BEBYGGELSETYPER

En kulturmiljöanalys har utgjort en av de viktigaste utgångspunkterna i gestaltungsarbetet för Smedshagen. Analysen hänvisar till den enhetliga estetiken och formspråket hos 1980-talsbebyggelsen i området och därför förespråkas att tillägg skall utföras i få byggnadstyper. Förtätningsförslaget för Smedshagen har eftersträvat rationalitet och upprepningseffekt. Det byggs upp av fyra "byggklossar": lamell, hörnmodul, punkthus och radhus.

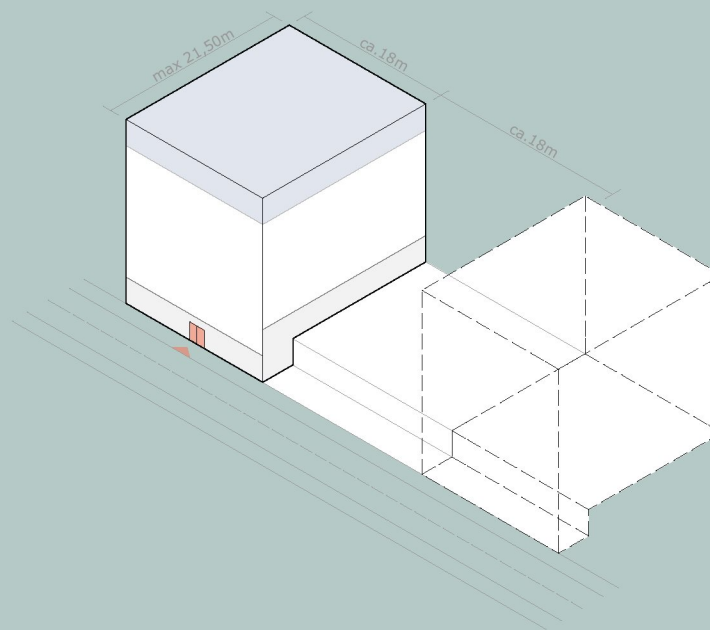
1. LAMELL OCH HÖRN...

- ... bidrar med att skapa stadsmässiga gator och kvartershörn.
- ... passar i bullriga miljöer.
- ... kopplas med en annan lamell eller en hörnmodul för att skapa stadsmässiga kvarter.
- ... fungerar bäst med en genomgående entré på bottenvåningen.

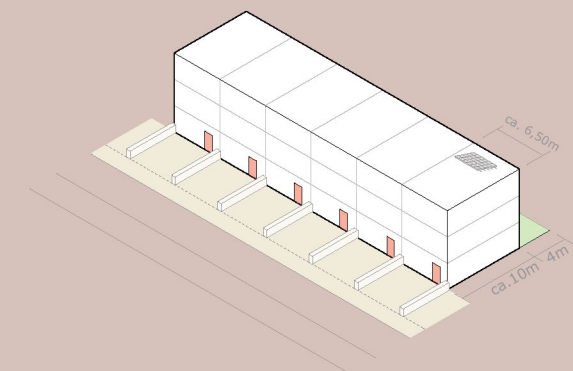
2. PUNKTHUS...

- ... fungerar bra på kuperade tomter, naturmark eller parkmiljö.
- ... bidrar med att skapa stadsmiljöer där gata möter naturen.
- ... kan placeras i par eller rad med andra punkthus och skapa gårdsmiljöer mellan huskropparna.
- ... kan vara ett landmärke i strukturen.
- ... fungerar bäst med entré från gata och gård.
- ... skapar goda utsiktsmöjligheter mot naturen.

3. RADHUS...

- ... fungerar bäst i intima stadsmiljöer där byggnadsskalan bör anpassas till omgivningen.
- ... behöver plats för privat gård/förgårdsmark.
- ... bidrar med att skapa variation i skala och bostadsform.
- ... skapar intryck av entréthet och trygghetskänsla på gatan.
- ... kan vara i 2 eller 3 våningar.
- ... kan utformas med solceller på taket och bidra till en lokal energiproduktion.

GESTALTNINGSPRINCIPER:

DELOMRÅDEN OCH PLATSBILDNINGAR

- 2.1 Den urbana fronten
- 2.2 Tallparken
- 2.3 Skogsgränsen
- 2.4 Pärönparken
- 2.5 Värmecentral
- 2.6 Lövstavägen

2. DELOMRÅDEN

Detta kapitel fångar upp relationen mellan den tillkommande bebyggelsen, befintlig byggd miljö och stadsrummen.

Inom varje delområde beskrivs först innehåll och funktion samt stadsrum och typologi, följt av mer konkreta riktlinjer för bebyggelse och landskap.

Smedshagens förtätning består av sju delområden, som konceptuellt hör ihop, men som var och ett har sin egen utformning beroende på dess respektive platsspecifika karaktär.

De sex delområdena är:

1. Den urbana fronten - kvartersbebyggelsen som möter Växthusvägen och Carl Bondes väg
2. Tallparken - kompletteringsbebyggelse, dess relation till de befintliga husen, gårdsrummen och parkrummet
3. Skogsgränsen - kompletteringsbebyggelse i relation till norra delen av Smedshagsvägen och skogsområdet
4. Pärönparken - radhusbebyggelse i relation till Pärönparken, lokalgatan och området norr om Vitplistergränden
5. Värmecentralen - byggnadens förädling, mötet med Smedshagsvägen och parkrummet
6. Lövstavägen - kompletteringsbebyggelse, dess möte med Mäster Karls väg och gångvägen.

2.1 DEN URBANA FRONTEN VÄXTHUSVÄGEN

INNEHÅLL OCH FUNKTION

Ny bebyggelse längs östra sidan av Växthusvägen ska skapa en stadsfront mot Växthusvägen. Fronten mot gatan får en kontinuerlig trottoar med mått som möjliggör eventuella trädplanteringar. Husens bottenvåningarna utformas med bostadsentréer och entréer till bostadskomplement för att bidra till den upplevda tryggheten.

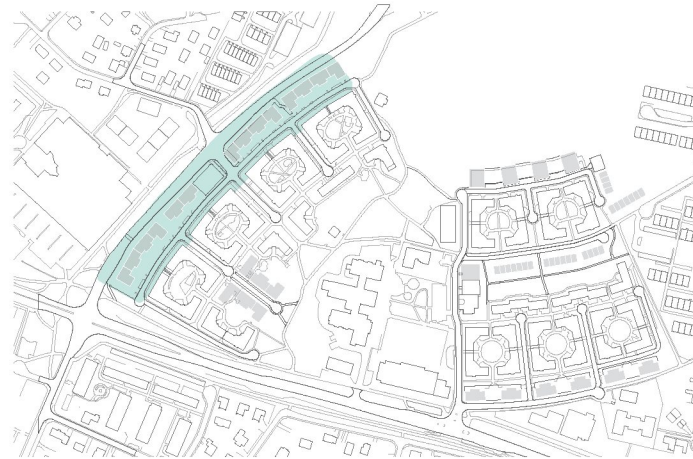
RELATION MED OMGIVNINGEN

De befintliga siklinjerna och stadsstrukturen behållas i de nya kvarteren och stärker kopplingarna mellan Carl Bondes väg och Växthusvägen. En ny koppling till den södra busshållplatsen och Åkermymtan skapas.

GATURUM OCH LANDSKAP

PLATSBILDNINGAR

Mellan byggnadskropparna bildas två gårdsrum i marknivå. Mittenytan utformas som en nedsänkt plantering med träd och låga buskar som också tar hand om dagvatten. Längs fasaderna finns möjlighet att anlägga cykelparkering som kan nås från både Carl Bondes väg liksom från Växthusvägen. Cykelparkering kan även anordnas vid den södra husgaveln närmast Lövstavägen. Från Växthusvägen är det som fotgängare möjligt att röra sig vidare in i området via gårdsrummen mellan husen, längs cykelparkeringsytan vid den sydligaste gaveln samt längs gatan som utgör infarten för bilister.

EKPLATSEN

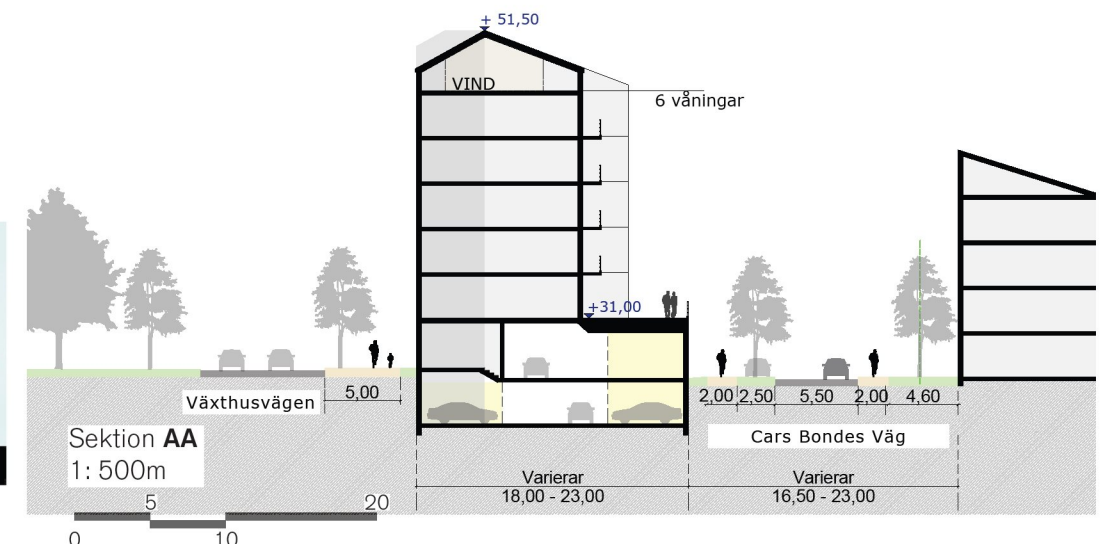
Ekplatsen utgörs av en naturmarksyta som bl.a. innehåller en större karaktärsfull ek men också mindre attraktiva element som ett pumphus och en nätstation. Platsen ligger i huvudsak på stadens mark och flankerar en av huvudentréerna till Smedshagen för bilister.

Ekplatsen mellan Växthusvägen och Carl Bondes Väg. Eken behålls.

VÄXTHUSVÄGEN - NY STADSFRONT

ARKITEKTUREN

Växthusvägens kvarter ska bilda en tydlig, sammanhängande byggnadsfront i genomgående 6 - våningsskala. Arkitekturen mot gatan bör skapa kontinuitet i volymen, rytm av variation som skapar en ny dynamisk front, särskild uppmärksamhet på hörnen och en variation i bottenvåningen.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- Material- och/eller kulörvariation mellan och inom de fyra bostadskvarteren.
- Bottenvåningen utförs sammanhängande med färg/materialmönster/materialtextur som avviker från de övriga bostadsvåningarna mot Växthusvägen. Variation i textur och uttryck - taktila material - grov puts, trä, tegel.
- Entré partie kan markeras med en variation av material/färgväl för att skapa en dynamiskfront mot huvudgatan. Det kan också minska uppfattning av höjd och längd.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 1 entré våning/bostadskomplement/garage + 5 bostadsvåningar + 1 vindsvåning.
- Sadeltak med möjlighet att ha teknik och lägenhetskomplement på vindvåningen.
- Bottenvåningshöjd anpassad till höjdskillnaderna mellan Växthusvägen och Carl Bondes väg. Högre rumshöjd i delar av bostadskomplement som på sikt möjliggör lokaler (minst 3,50 meter fri höjd).

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer ska placeras mot Växthusvägen med indrag som fungerar som skärmtak och möjliggör dörroppning utåt.
- Genomgående entréer i alla byggnader Växthusvägen / Carl Bondes väg (angöringsgatan)
- Entréer till bostadskomplement direkt från gata i möjligaste mån. Annars fönster mot gata.
- Kvartershörn och byggnads huvudentré markeras med avvikande val av fönster typ/färg eller balkonger för att skapa subtil variation och markera viktiga punkter i strukturen.
- Balkonger mot Växthusvägen minst 3,5 m ovan gata. Balkongdjup upp till 1,5 m.

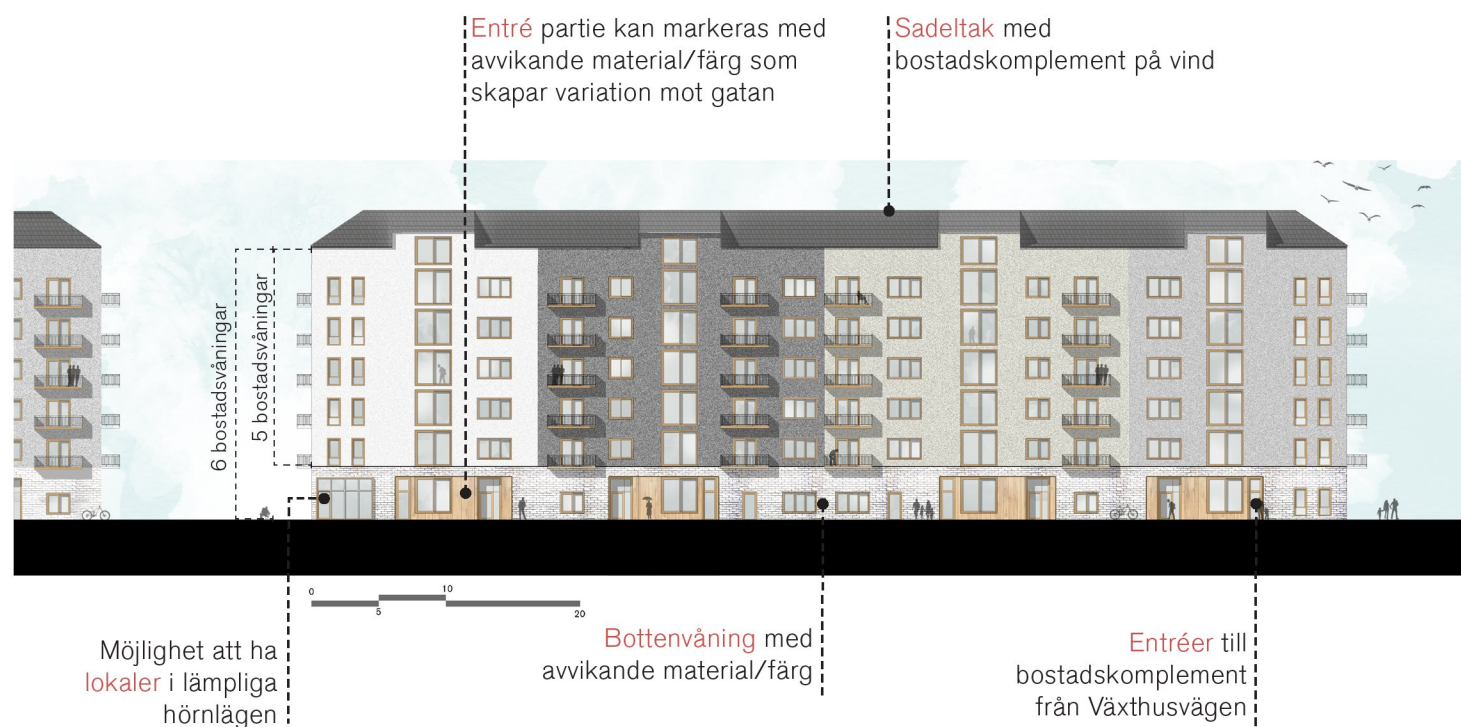

ILLUSTRATION FASAD KV. VÄXTHUSVÄGEN 1

ILLUSTRATION FASAD KV. VÄXTHUSVÄGEN 4

Möjlighet att inrymma **lokal** i bottenvåning mot **platsbildningen i anslutning till busshållplatsen** för att skapa en aktiv front

Tydligt **markerad upphöjd** bottenvåning med **välbelysta entréer**

Undvik gul färgsättning lik befintliga hus på nya fasader.

2.1 DEN URBANA FRONTEN CARL BONDES VÄG

INNEHÅLL OCH FUNKTION

På kvarterens insida mot Carls Bondes väg skapas en lugnare och grönare front mot de befintliga byggnaderna. Varje kvarter ska ha en gård över bottenvåningen med privata uteplatser och entréer till bostadshusen. Carl Bondes väg ska även användas som angöringsgata för handikappstillgänglighet i delområdet.

RELATION MED OMGIVNINGEN

Den nya och den befintliga strukturen ska mötas i Carl Bondes väg som till stor del behåller sin befintliga gröna karaktär. De befintliga 4-våningsskala husen (upplevs som 5 våningar på grund av den upphöjda takfoten) möts av fyra sammanhängande bostadskvarter i sex våningar, som bryter upp i en bottenvåning (som möter först gatan och husen) och sedan fem våningar bostadshus längre ifrån de befintliga kvarteren.

GATURUM OCH LANDSKAP

DEN GRÖNA GATAN

Körbanan i Carl Bondes väg ligger kvar i befintligt läge, liksom trottoar och grön förgårdsmark öster om körbanan. Väster om körbanan kommer den föreslagna bebyggelsen medföra att befintlig trädrad måste tas ned. Där det är möjligt sätts nya träd mellan parkeringsplatserna. Träden sätts i skelettjordar som också kan fördröja dagvatten. En två meter bred gångbana anläggs mellan parkering och tillkommande

fastigheter. I de lägen där minst 1 m brett utrymme finns mellan gångbana och fasad anläggs nedsänkta planteringar med perenner och klättrväxter för att möjliggöra för gröna garagefasader. I de bredare lägena planteras träd. Dagvatten från den nya bebyggelsen och kvartersmarken tas hand om längs Carl Bondes väg i form av skelettjordar och där utrymme finns, i planteringarna längs fasaden. Gårdsbjälklag görs så gröna som möjligt för att minimera avrinningen.

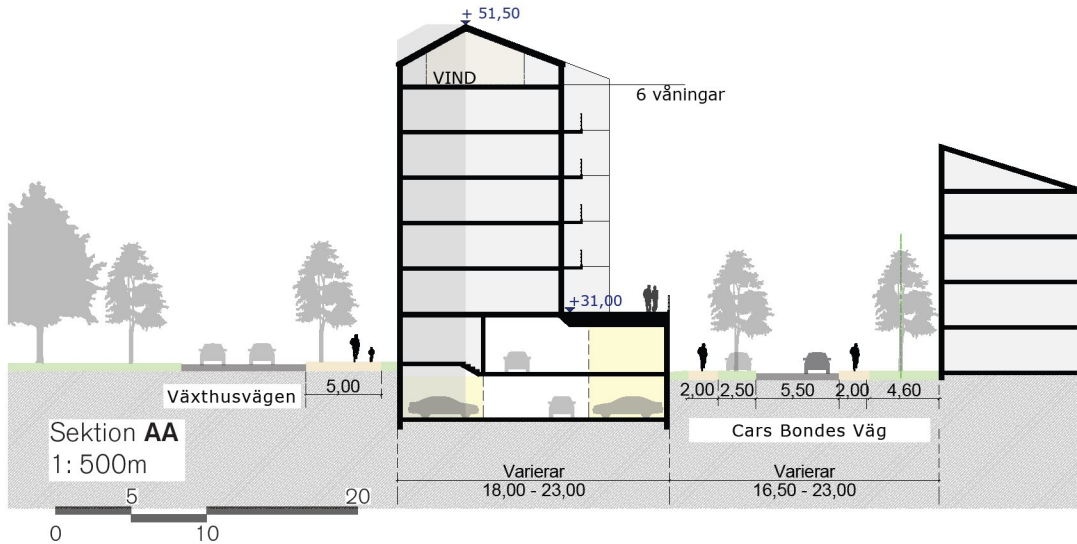
VISTELSEYTOR OCH MÖBLERING

De gemensamma gårdarna ligger i sydöstläge, skyddade från buller, mot Carl Bondes väg. Byggnadskroppen omsluter ett smalt men ljus gårdsrums och nås från trapphusen. Gårdarna är avskilda från gatan då de ligger på bjälklag, en våning upp, med parkering och bostadskomplement under. Bjälklagets utformning möjliggör ett tillräckligt jorddjup för att åstadkomma grönska av god kvalitet. Eftersom gårdarna är smala kommer vertikal grönska främst skapas genom klättrväxter och flerstammiga buskar. Uteplatser avskärmade med högre tunna skärmar för att skapa insynsskydd i de smala gårdsrums och samtidigt frigöra plats för så mycket grönska som möjligt. Grönskan koncentreras till fasader och kring uteplatser för att skapa viss avskildhet för lägenheterna som ligger i nivå med gården. I mitten av varje gård anordnas en gemensam sittplats ihop med en yta för småbarnslek. Sittplatser finns även nära gårdens entréer. I vissa lägen finns generösare grönytor nedanför gårdsbjälklaget på gatunivå. Där planteras träd vars krona hamnar ovanför gårdsbjälklaget och därmed blir en resurs även för gården.

Privata uteplatser placeras mot Carl Bondes väg

Angöring mot Carl Bondes väg. Entré till kvarteret genom garaget

ARKITEKTUREN

Arkitekturen mot Carls Bondes väg bör skapa en tydlig och sammanhängande bottenvåning som möter de befintliga husen.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- Material- och/eller kulörvariation mellan och inom de fyra bostadskvarteren.
- Bottenvåningen utförs sammanhängande med färg/materialmönster/materialtextur som avviker från de övriga bostadsvåningarna. Variation uttryck: grov puts, trä, tegel, eller delvis genomsynlig mesh på garagevägg.
- Entré partie kan markeras med en variation av material/färgväl för att skapa en dynamiskfront mot huvudgatan. Det kan också minska uppfattning av höjd och längd.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 1 entré våning/bostadskomplement/garage + 5 bostadsvåningar + 1 vindsvåning.
- Sadeltak med möjlighet att ha teknik och lägenhetskomplement på vindvåningen.
- Höjden på bottenvåningen anpassas till höjdskilnaderna mellan Växthusvägen och Carl Bondes väg
- Terrassbjälklagshöjd som möjliggör planteringar

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Genomgående entréer i alla byggnader Växthusvägen / Carl Bondes väg (angöringsgatan)
- Entréer till bostadskomplement direkt från gata i möjligaste mån. Annars fönster mot gata.
- Entré till garaget från Carl Bondes väg. Dess uttryck bör inkorporeras i den sammanhängande gestaltningen av bottenvåningen
- Sammanhängande balkongfront eftersträvas där möjligheten finns för att relatera till "den lugna" karaktären hos de befintliga kvarteren.

ILLUSTRATION FASAD KV. VÄXTHUSVÄGEN 1

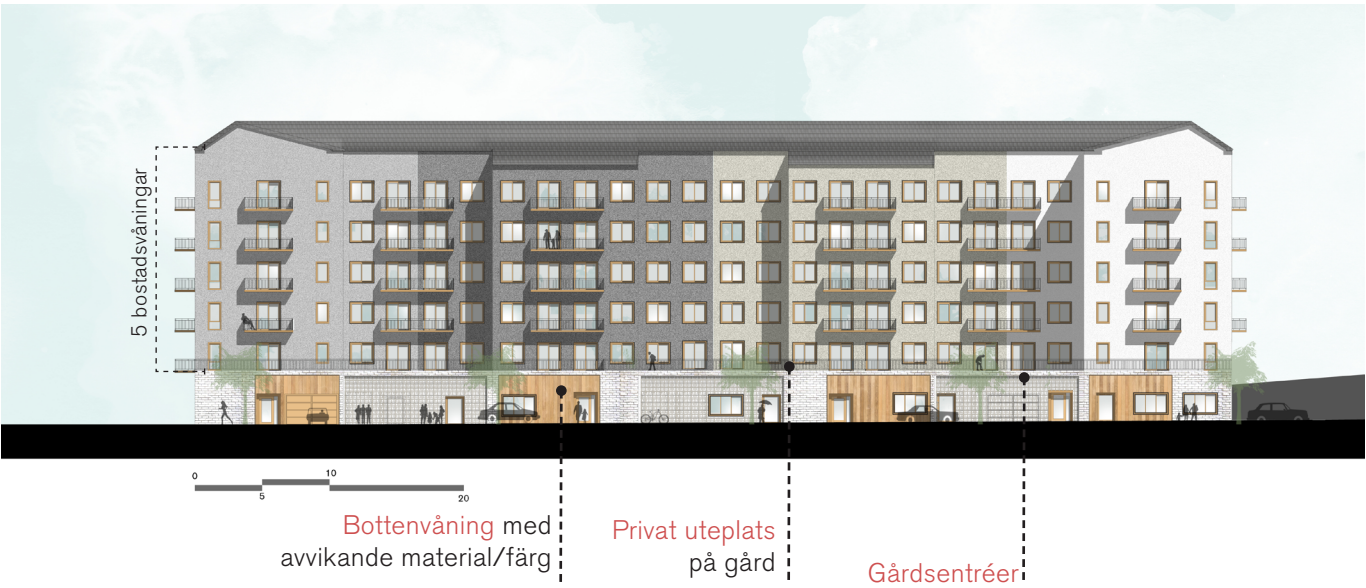
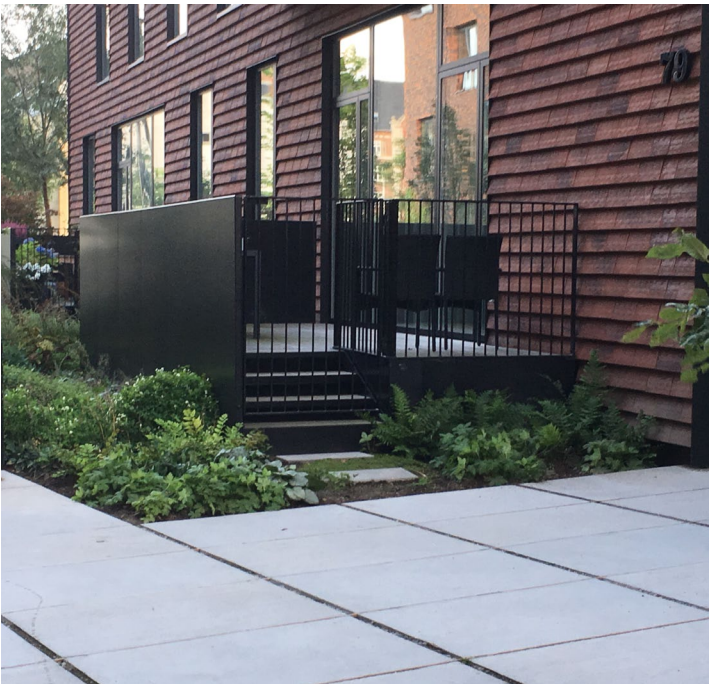

ILLUSTRATION FASAD KV. VÄXTHUSVÄGEN 4

Definierade privata uteplatser mot Carls Bondes väg med direkt entré mot gård. Tydlig gräns mellan privat och offentligt.

Grönskan prioriteras för att skapa en trevlig miljö att både röra sig i liksom att titta ut över.

Undvika likande gul färg på nya fasader.

2.2 TALLPARKEN

INNEHÅLL OCH FUNKTION

Tallparken fullbordar två befintliga kvarter i form av en utvidgning av den befintliga strukturen i västra Smedshagen. Tillskottet bidrar till att skapa mångfald i den befintliga strukturen. Dispositionen av nya byggnadskroppar skapar två nya bostadsgårdar mellan befintlig och tillkommande bebyggelse.

RELATION MED OMGIVNINGEN

Den nya bebyggelsens skala motsvarar omkringliggande hus (4 våningar). Ny bebyggelse och dess gestaltning ska forma en tydligt avläsbar "årsring", dvs. undvika att imitera befintliga hus.

I gränsen mellan stadens mark och fastighetsmark skålas gräsmarken för att fördröja vatten som kommer från såväl de nya bostadshusen som från den befintliga naturmarken på stadens mark. En ny yta med möjlighet för odling anläggs söder om den nya vändplanen.

GATA

Gatan utformas som en förlängning av befintlig stickgata. I söderläge, mellan trottoaren och den nya, norra, byggnadskroppen, anläggs uteplatser tillhörande lägenheterna. I närmast anslutning till entréerna anäggs planteringsytor. Mellan trottoaren och den södra byggnadskroppen anläggs grön förgårdsmark med gräs och buskage. Om möjligt planteras några små blommande träd.

Cykelparkering på mark sker dels i fristående cykelförråd öster om kvarteren och dels längs gångvägen väster om kvarteret.

GÅRDAR

Med utgångspunkt i områdets befintliga formstarka cirkulära och ovala gårdar, skapas nya gröna gårdsrum med en inre cirkulär vistelseyta. Närmast byggnaderna finns lägenheternas uteplatser omgärdade gröna planteringar. Takvattnet leds ner till planteringsytorna runt husen liksom till den gröna ytan i mitten av respektive gård.

Den nedre halvcirkeln består av en skålad, grön gräsmatta som också tar hand om dagvatten. Den övre halvcirkeln är till övervägande del hårdgjord och här finns sittplatser. Ytorna

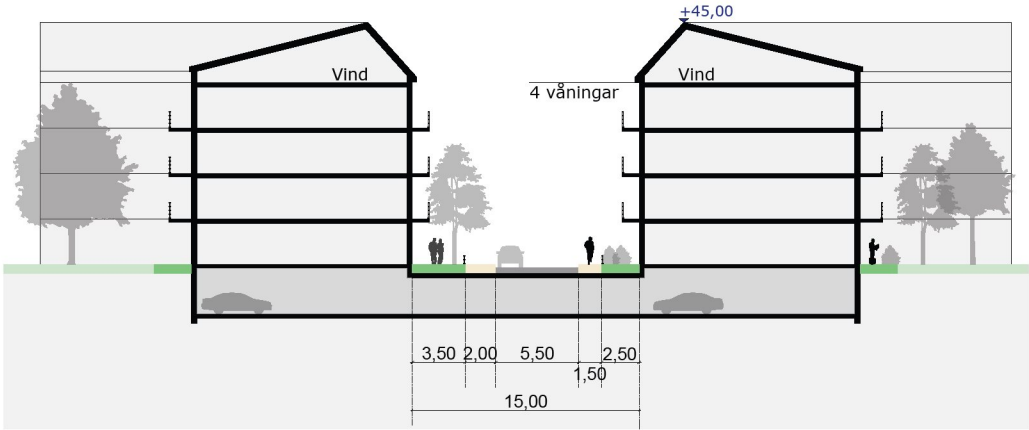
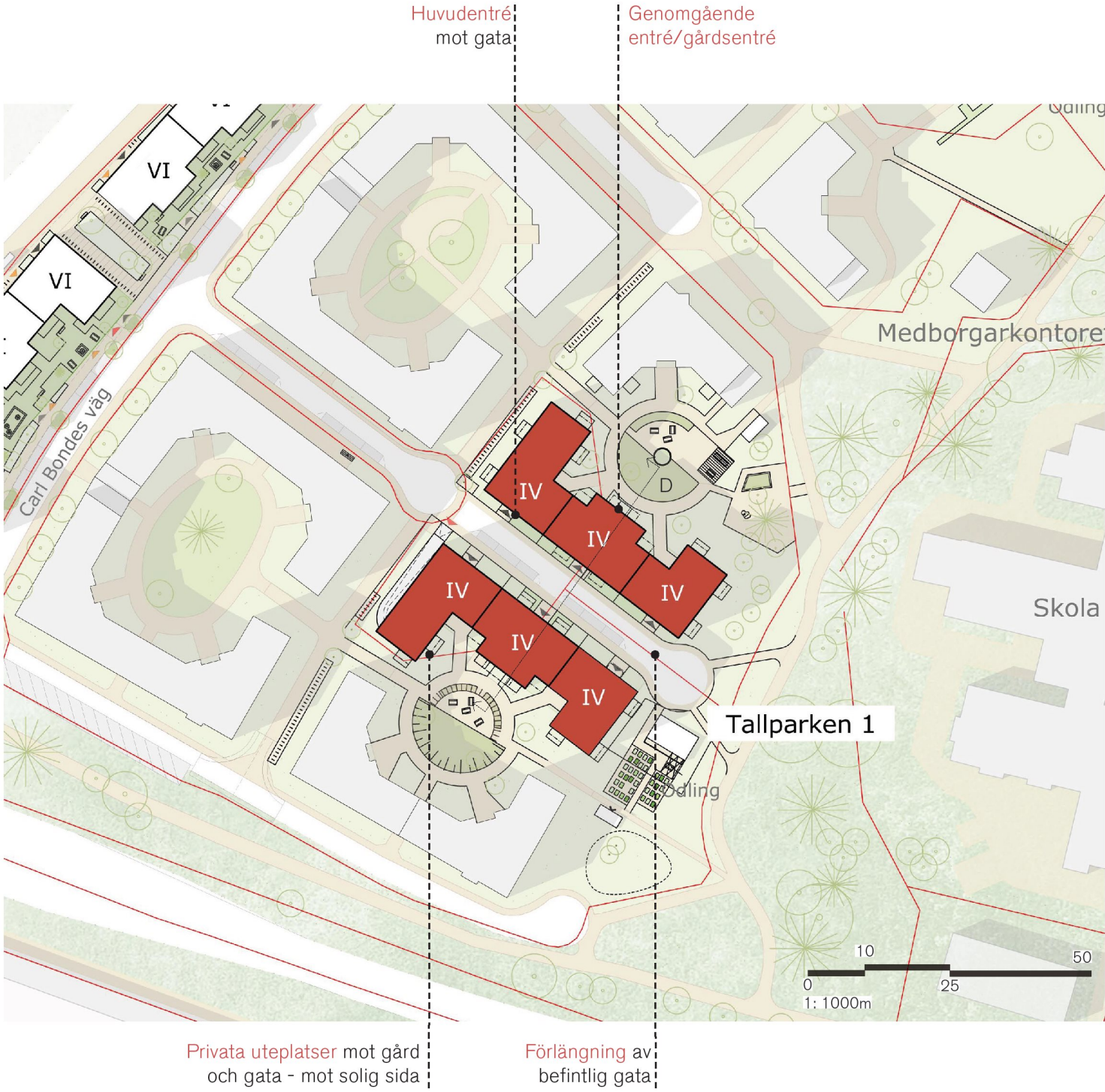
ramas in av en pergolastruktur och perennplanteringar.

En pergola finns i anslutning till respektive vistelseyta för att rama in rummet och också möjliggöra sittplatser i vandrande skugga.

I anslutning till den norra gården finns en ny lekyta för de yngre barnen som ersätter de två befintliga lekytorna. Ytan riktar sig utåt för att markera att den är tillgänglig för fler boende i området än bara det kvarteret.

Gångytor utförs i asfalt. Visteleytan i mitten utgörs av ett genomsläppligt material exempelvis stenmjöl. Varje gård innehåller en pergolastruktur i trä och stål med klätterväxter. En liten sandlåda för de yngsta barnen samt eventuellt ett vattenelement finns på respektive gård.

Dagvatten tas om hand i planteringsytor längs fasaderna. Vid skyfall samlas vattnet i gårdarnas mittytor liksom i den skålade ytan sydöst om det nedersta kvarteret.

ARKITEKTUREN

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- Enhetligt material- och kulörval för hela kvarteret - sammanhängande lugn som utgångspunkt.
- Bottenvåningen utförs sammanhängande med färg och material i släktskap med den övriga byggnaden men med variation i textur och uttryck. Exempelvis taktila material - grovputs, trä.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 4 bostadsvåningar + 1 vindsvåning för teknik och lägenhetskomplement.
- Sadeltak med projicerad gavel mot gård.

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer ska placeras mot gata. Omhändertagna entréer mot gata med förgårdsmark
- Genomgående entréer i alla byggnader mellan gata och gård.
- Entréer till bostadskomplement direkt från gata.
- Privata uteplatser mot gata och gård i anslutning till bostadsvåninglägenheterna. På samma vis som motsvarigheterna i de befintliga kvarteren ska bostadsvåninglägenheter och uteplatser ha direkt koppling till marken.
- Balkonger mot solig sida underkant minst 3 m ovan gata. Balkongdjup mot gata upp till 1,5 m.
- Kvartershorn som formar en passage kan markeras med avvikande val av fönster typ/färg, för att skapa en subtil variation och markera de viktiga punkterna i strukturen.

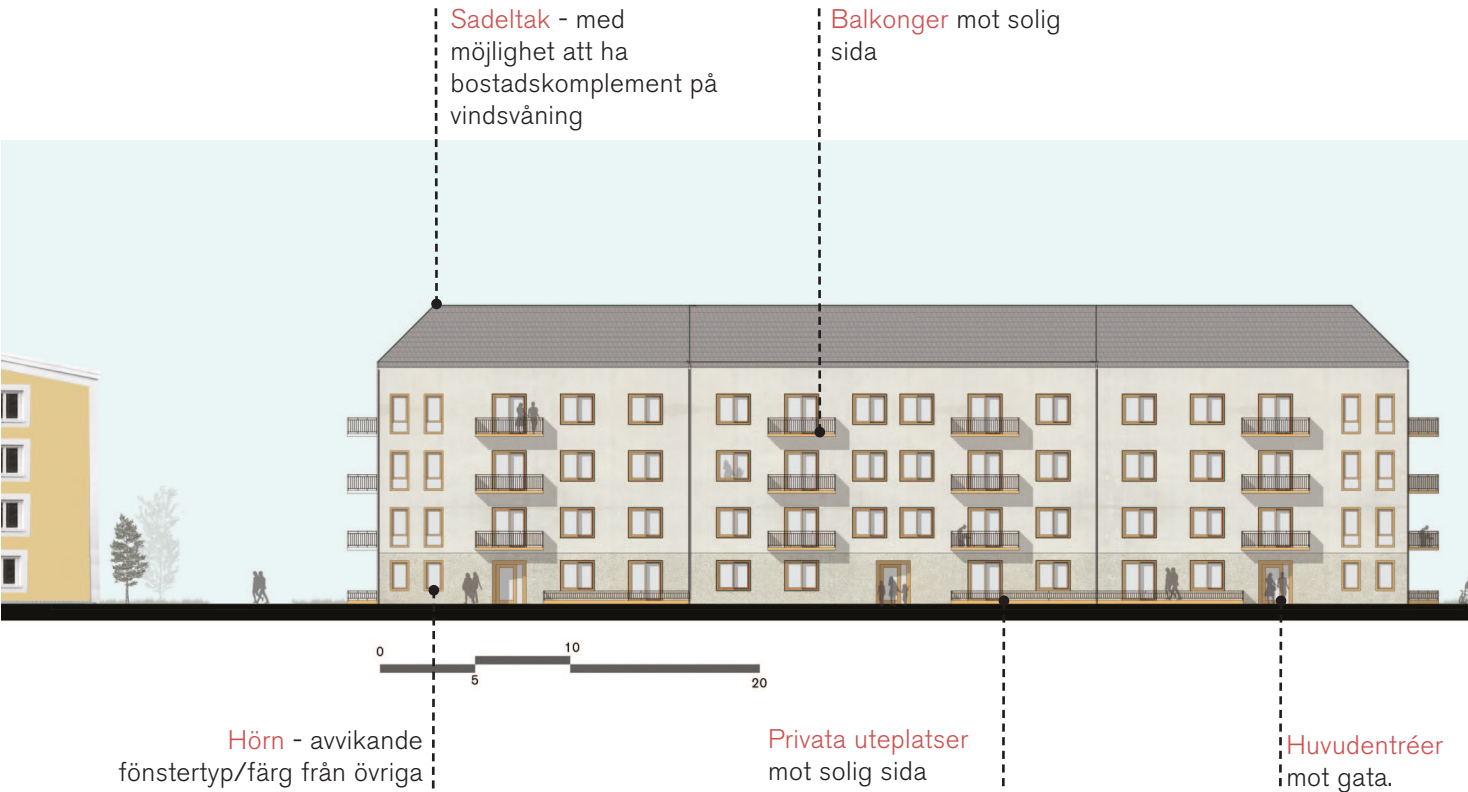

ILLUSTRATION FASAD MOT GATA (NORRA HUSET)

ILLUSTRATION FASAD MOT GÅRD (NORRA HUSET)

Omhändertagna entréer mot gata med förgårdsmark

Rationell och rytmisk fönstersättning i fasaden.

Undvik gul och blå färgsättning lik befintliga hus på nya fasader.

2.3 SKOGS-GRÄNSEN

INNEHÅLL OCH FUNKTION

De nya punkthusen byggs på hårdgjord parkeringsyta längs med skogen och ersätter de befintliga carportarna. Husen ska forma en ny livligare front mot gatan och med sin form och disponering fortsätta möjliggöra den visuella kontakten med naturen.

RELATION MED OMGIVNINGEN

Området Skogsgränsen bidrar med en boende- och stadsmiljö där goda utsiktsmöjligheter mot naturen tillvaratas. Öppningarna mellan punkthusen motsvarar siktlinjerna i den befintliga strukturen samt formar tre gårdar med visuell anslutning till gatan/befintliga siktlinjer och skog.

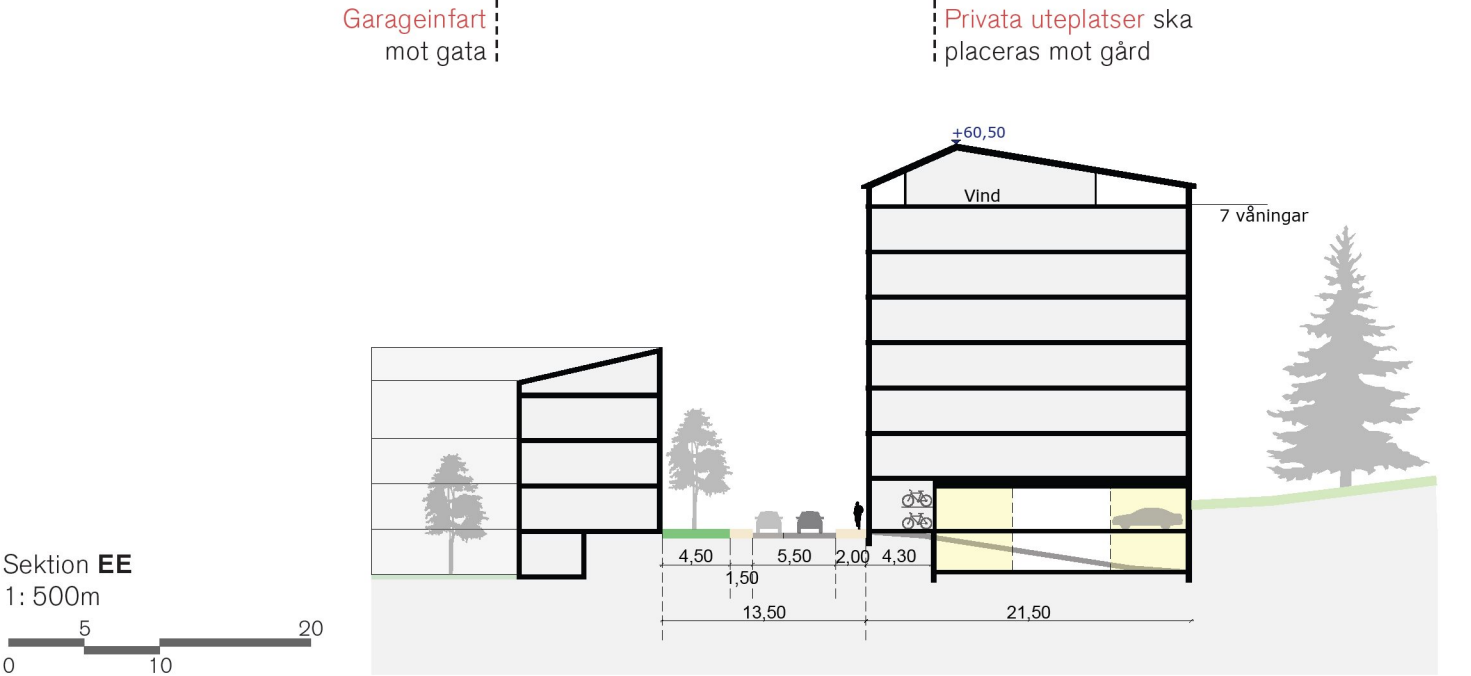
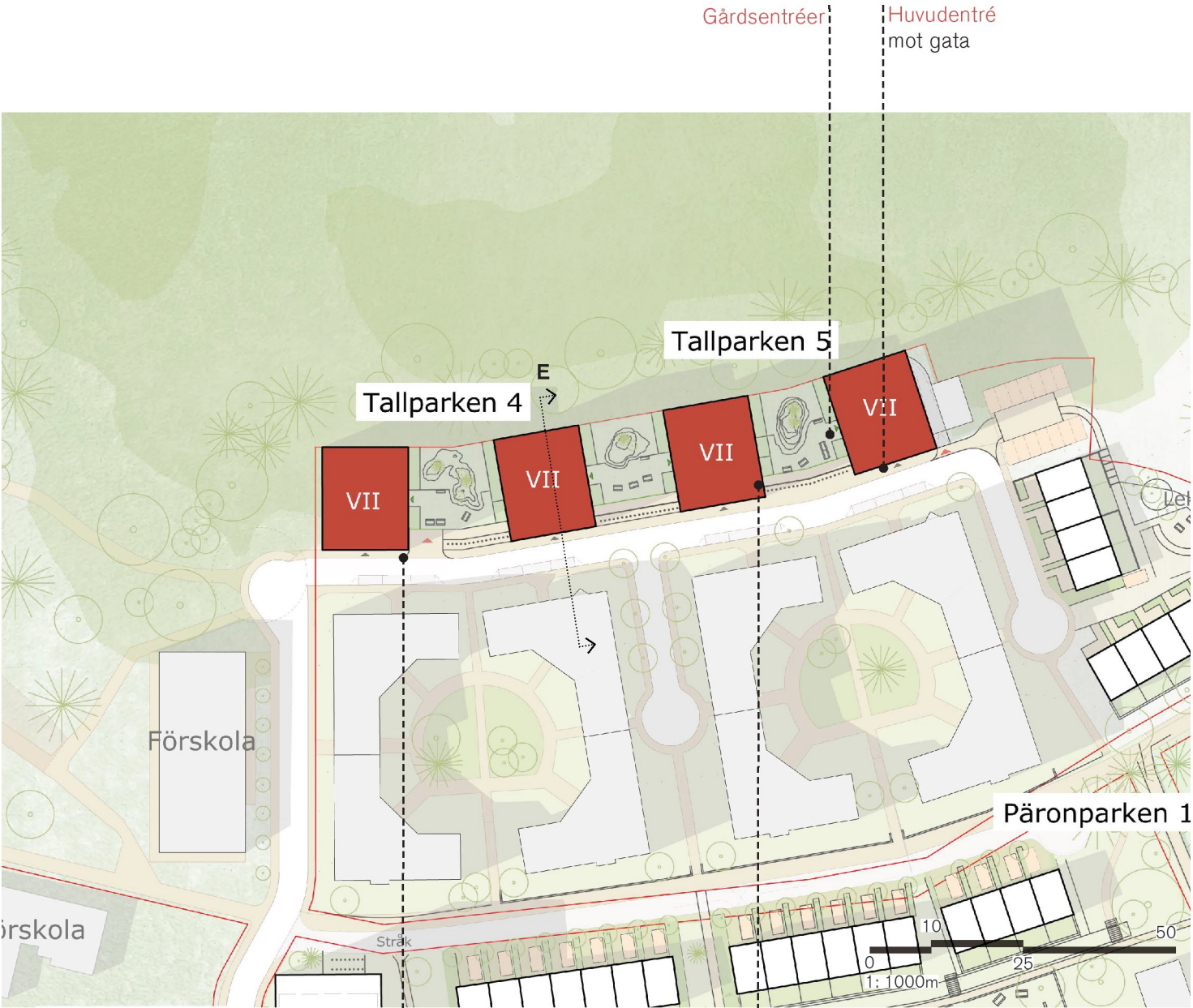
Ytorna mellan bostadshusen och den indragna garagevolymen används för cykelparkering (närmast gatan) och regngårdar närmast garagefasaden. Ett vajersystem längs fasaden möjliggör för klättrväxter att bilda gröna väggar som sträcker sig upp mot gårdarna.

GATURUM OCH LANDSKAP

För att förstärka kopplingen mot den bakomliggande skogsmarken föreslås bakre delen av gårdarna utformas som ett mjukt böljande landskap klätt med skogsmatta bestående bl.a. av blåbärsris, mossor och lavar. På kullarnas toppar planteras mindre tallar. Därmed skapas ett gårdslandskap som är grönt året om och som fungerar som vackert blickfång från lägenheterna. Gemensamma sittplatser lokaliseras till gårdens framkant där chansen för sol är som störst.

Dagvatten kan infiltrera i de gröna delarna av gårdarna. Både gårdarna liksom ytorna mellan trottoar och garagefasad innehåller också regnbäddar för infiltration och rening.

Trottoarer anläggs med asfalt och granitkantsten.

ARKITEKTUREN

Punkthusen i Skogsområdet tillför en förmedlande zon mellan de befintliga kvarteren och skogsmarken. Bebyggelsefronten interpunkteras med brytpunkter där visuella kopplingar mellan befintliga axlar och naturen behålls.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- Sammanhängande estetik och gestaltning för hela delområdet. Materialval och färgval är samma eller med minimal variation mellan alla fyra punkthusen.
- Bottenvåningen utförs sammanhängande med liknande färg och material som de övriga våningarna men med variation i textur och uttryck. Till exempel taktila material - grovputs, trä, tegel.
- Växtvägg eller delvis genomsynlig mesh på garagevägg mot gata och skog.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 1 garage/entré våning + 6 bostadsvåningar + 1 vindsvåning för teknik och lägenhetskomplement.
- Valmat tak för att ta ner den upplevda skalan om totalhöjden utnyttjas i sin helhet.
- Minst 3,5 m bottenvåningshöjd som möjliggör vegetation på bjälklagsgården ovanpå garaget.

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer placeras mot gata med indrag som fungerar som skärmtak och möjliggör dörröppning utåt.
- Gårdsentréer placeras mot gård mellan punkthusen. En gårdsentré per punkthus.
- Entréer till bostadskomplement direkt från gata.
- Hörn i relation till viktiga stråk markeras med avvikande val av fönstertyp/färg eller balkonger för att skapa subtil variation och markera viktiga punkter i strukturen.
- Privata uteplatser mot gård i anslutning till lägenheterna på gårdsnivå.
- Generösa balkonger mot solig sida. Balkonger med underkant minst 3,50 m ovan gata.
- Möjlighet att ha större fönster mot gård och därmed tillåta mer sol att komma in samt förstärka visuella koppling till gården.

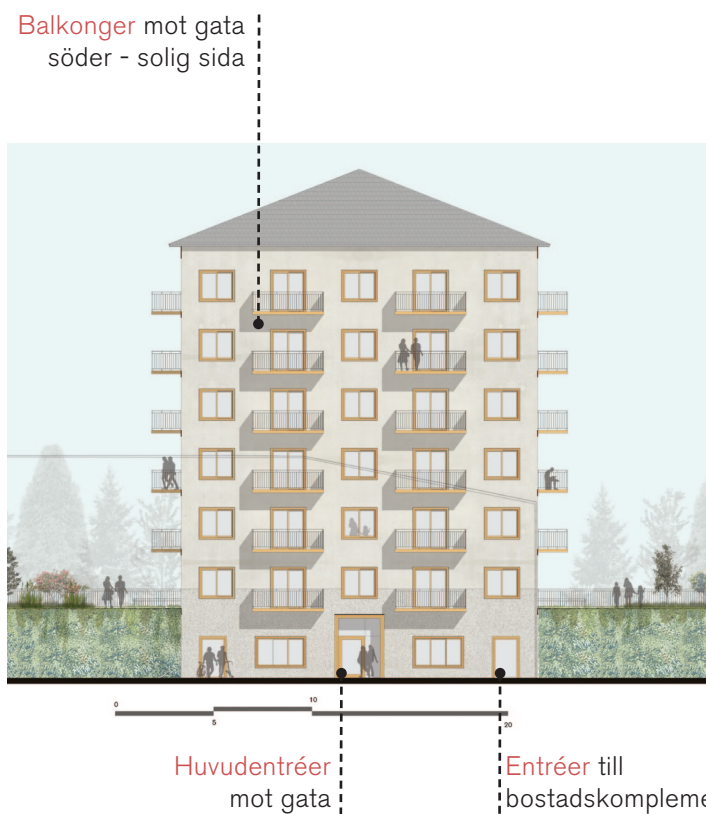

ILLUSTRATION FASAD MOT GATA

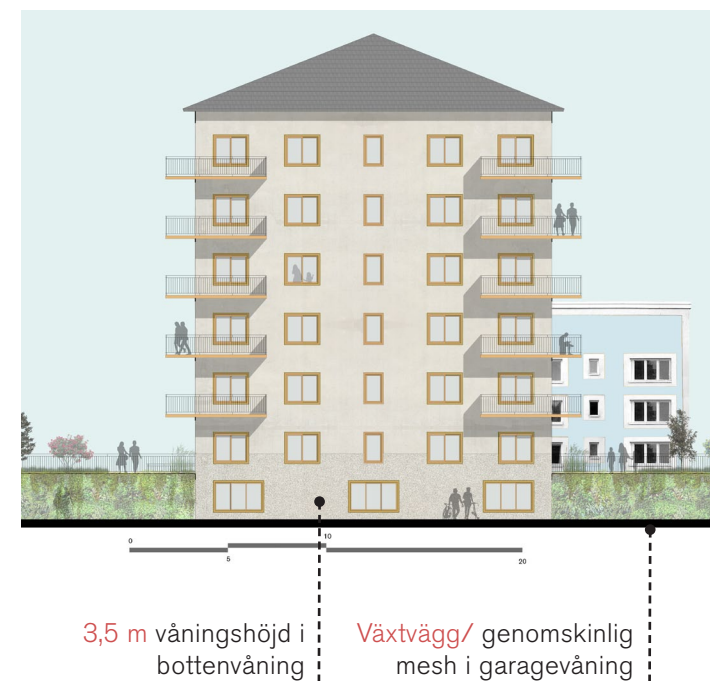

ILLUSTRATION FASAD MOT SKOG

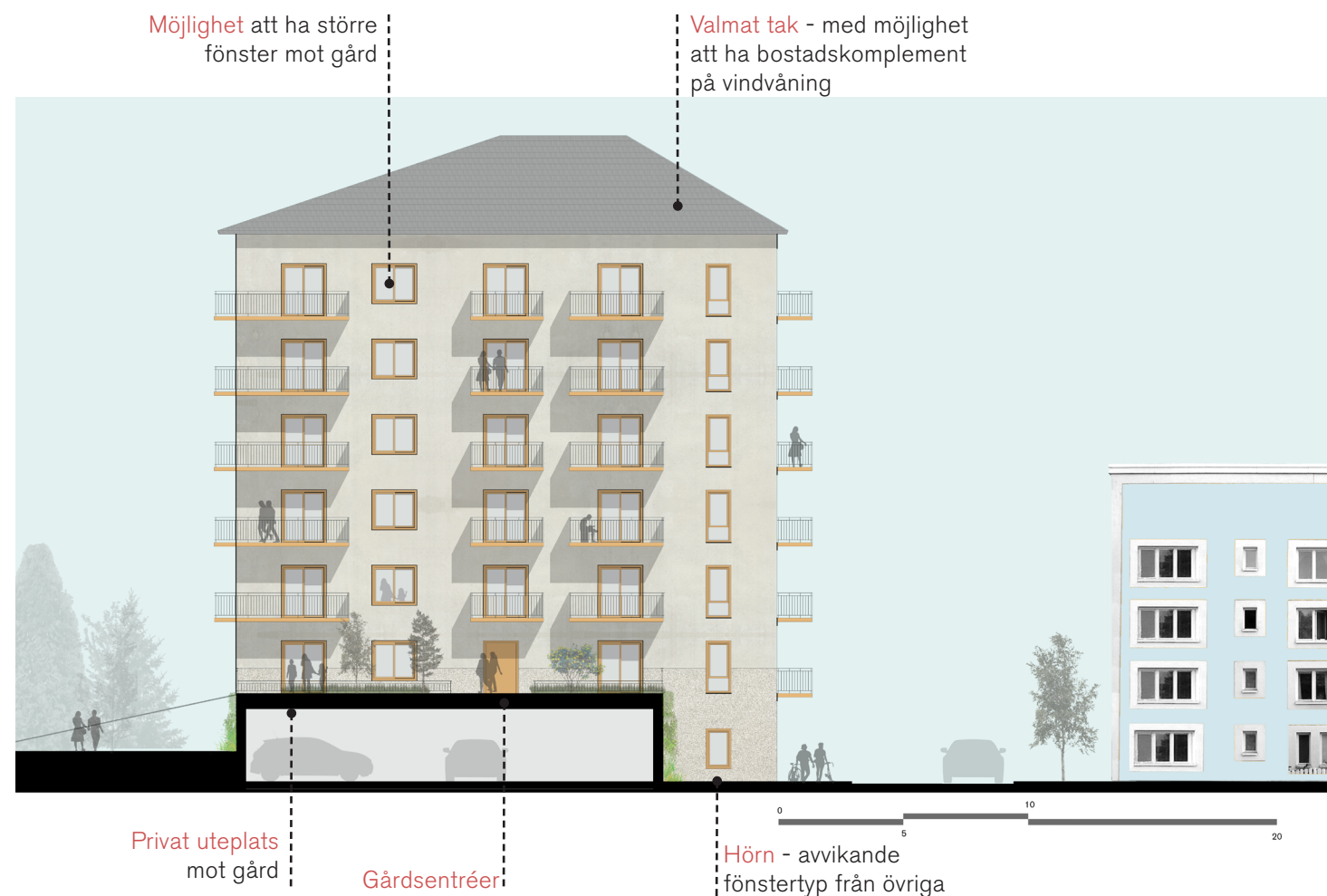

ILLUSTRATION FASAD MOT GÅRD

Punkthusen med upphöjd gård i mitten - **visuell koppling till skogen.**

Garaget under husen dras in ca. 3,50-4 m och punkthusen möter gata med **välbelysta entréer och bostadskomplement med fönster** för att bidra till den upplevda **tryggheten i gaturummet.**

Undvik blå färgsättning lik befintliga hus på nya fasader.

2.4 PÄRONPARKEN - KV. VILDKORNET

Päronparken är ett grönt stadsrum omgiven av lågskalig bebyggelse. Radhusen i 2-3 våningar möter de befintliga fyravåningsvolymerna och skapar ett grönt rymligt gaturum. Parken rustas upp med nya funktioner för att bli en trygg mötesplats för människor i alla åldrar. Här ska det finnas möjligheter för lek och rörelse samt för långa stunder i sol och skugga. Här finns även möjlighet till småskalig urban odling. En av områdets lågpunkter ligger i Päronparken och platsen blir därmed också en viktig plats för omhändertagande av dagvatten.

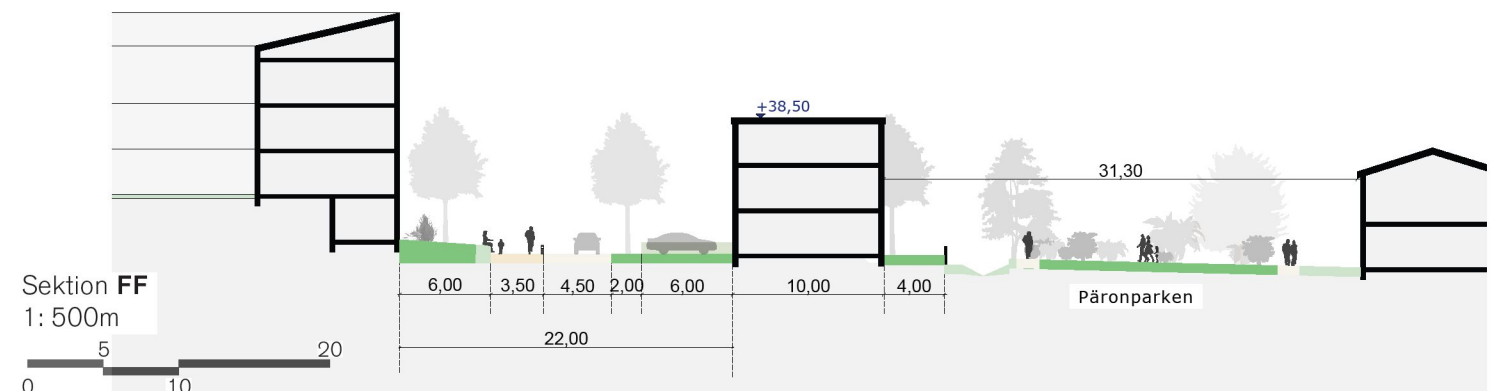
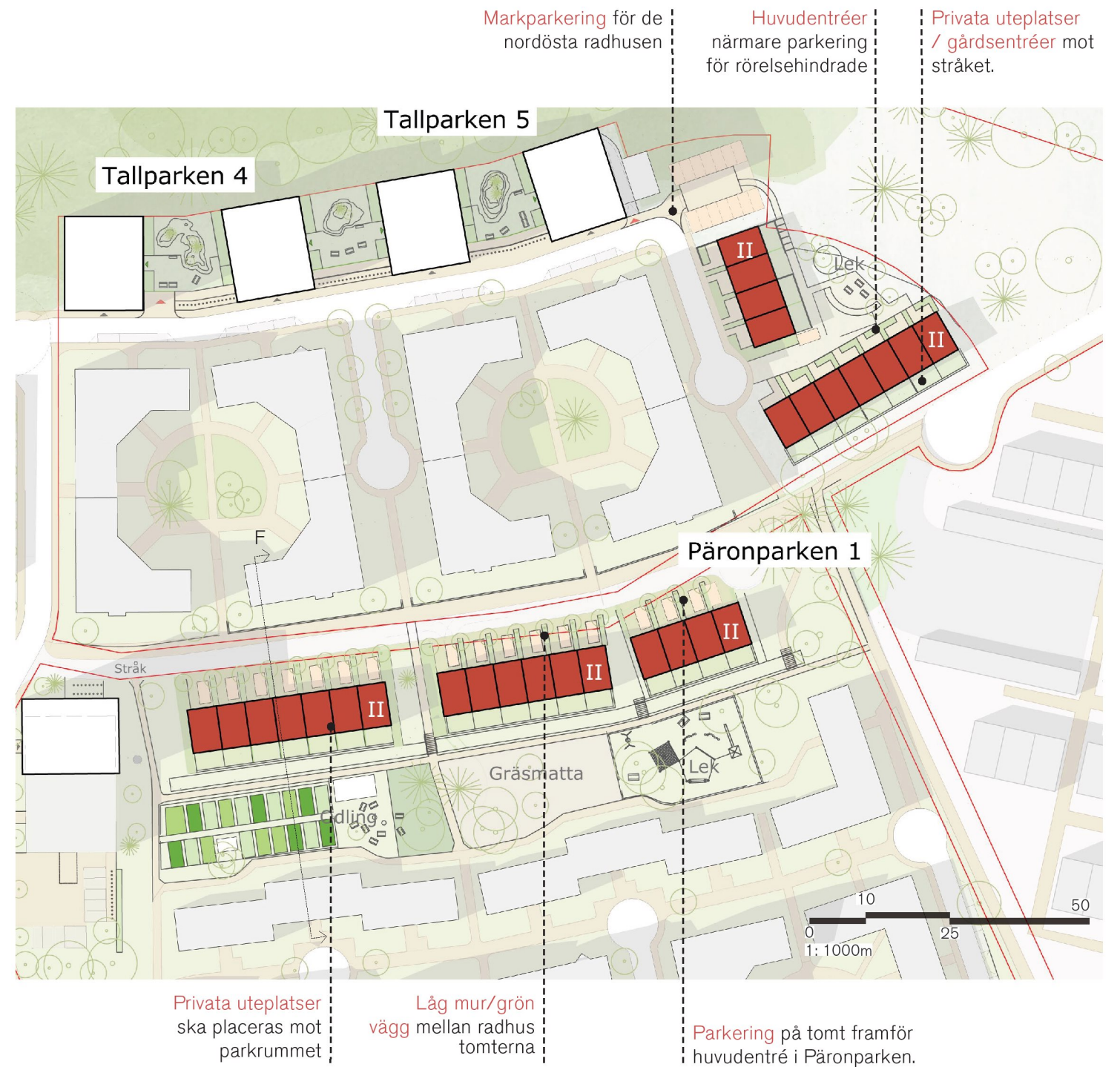
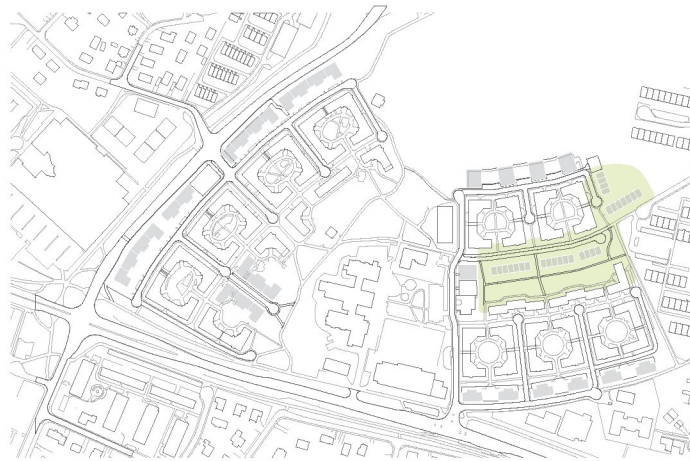
GÅNGSTRÅK OCH ANGÖRINGSGATA

Ett viktigt gångstråk som kopplar mellan bostadsområdena öster om Smedshagen, institutionerna inom Smedshagen, kollektivtrafiken längs Växthusvägen och handelsplatsen Åkermystan löper norr om radhusen. Stråket är utformat för att möjliggöra trygg gång- och cykeltrafik till och från Smedshagskolan. Angöring till radhusen sker inom samma gaturum, dock på en låghastigetskörbana med en vändsplat vid det sista radhuset. För att skapa en trygg zon för fotgängare föreslås en bredare kantsten samt belysningsstolpar avskilja stråk och angöringsgata. Stråket utförs i asfalt och har en fri bredd på min 2,5 m. Låga stödmurar i granit (max höjd 50 cm) anläggs mellan gc-stråk och fastighetsmark för att ta upp höjdskillnaden. De befintliga träden längs fastigheterna i norr bör värnas eller i de fall de inte går att behålla, ersättas av nya träd. Angöringsgatan utförs i betongmarksten alternativt genomsläpplig asfalt.

FASTIGHETSMARK RADHUS

För att återskapa något av den gröna karaktären på stråket föreslås häckar planteras mellan radhusfastigheterna samt mindre fruktträd planteras utmed den nya angöringsgatan. Parkeingsplatser utförs med gräsarmeringssten i betong. Gångytor beläggs med grå marksten i betong.

Gränsen mellan den privata uteplatsen och den allmänna parken ska vara tydlig och utgörs av en låg stödmur med räcke samt ett svackdike för dagvatten som skapar ett önskvärt respektavstånd mellan park och uteplats.

ARKITEKTUREN

Radhusen ska skapa ett intryck av rytm och upprepade enhetlig karaktär. En tydlig kontinuerlig bebyggelsefront skapas som motpart till de befintliga kvarteren. Öppningarna mellan radhusen motsvarar siktlinjerna i den befintliga strukturen samt skapar flera punkter där parken möter gata.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- GATA:
- Materialval och färg kan variera subtilt inom samma färgpalett.
 - De radhus som är i hörnet och markerar en viktigt passage till parken kan markeras med val av färg med avvikande ton från de övriga radhusen.
 - Låg mur/grön vägg (max 1 meter höjd) att definiera varje radhustomt. Viktigt att säkerställa god överblickbarhet och säker biltrafik på den körbara delen av stråket.

PARKEN:

- Radhusen kan variera i två eller flera av dessa avseenden: materialval, kulör, eller takavslut.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 2 våningar + 1 vindvåning.
- Variation av sadeltak med möjlighet att ha projicerat gaveltak mot gata.

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer placeras mot stråket i Pärönparken och mot angöringsgatan i radhusen på nordöstra delen av strukturen.
- Uteplatser med altandörr/gårdsentré placeras i bra sollägen, mot parkrummet eller stråket i radhusen på nordöstra delen av strukturen.
- Alternativt generösa balkonger mot solig sida. Balkonger som hänger minst 3 m ovan förgårdsmarken.
- Parkering i tomt framför huvudentré i Pärönparken med Direkt tillgång mot stråk. Markparkering för de nordöstra radhusen.

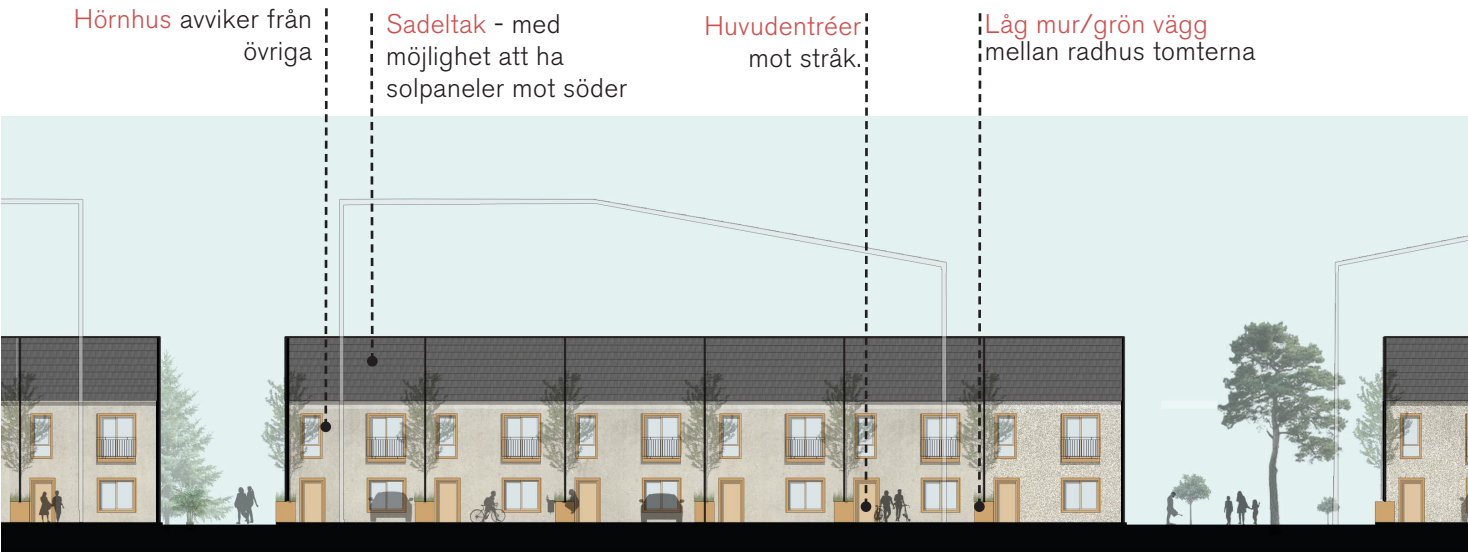

ILLUSTRATION FASAD MOT STRÅKET

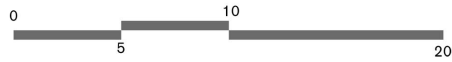

ILLUSTRATION FASAD MOT PARKRUMMET

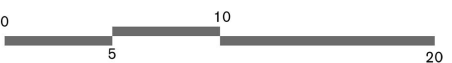
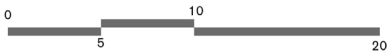

ILLUSTRATION FASAD MOT STRÅKET

Variation i **material och texturer** - sammanhängande färgpalett

Repetition - **Rhythm**

Markmaterial som signalerar att trafiken sker på **gåendes villkor**

Undvika likande blå

2.5 VÄRME- CENTRALEN

INNEHÅLL OCH FUNKTION

Påbyggnad på värmecentralen ska integrera två olika funktioner i en sammanhängande enhet av bostäder och teknisk anläggning. Värmecentralen kommer att förädlas i samband med utvecklingen. Bostäder ovanpå den befintliga volymen bidrar till liv, rörelse och trygghet runtomkring huset. En del av bottenvåningen används till bostadskomplement, såsom cykelförråd, som kan ha en direkt koppling till gata. Värmecentralen är det tekniska centret med sopsug, el ställverk och miljöstation. Anläggningen bidrar även till hållbar värmeproduktion i området. Denna funktion kan synliggöras i samband med byggnadens förädling för att öka medvetenhet om de miljövänliga satsningarna i Smedshagen.

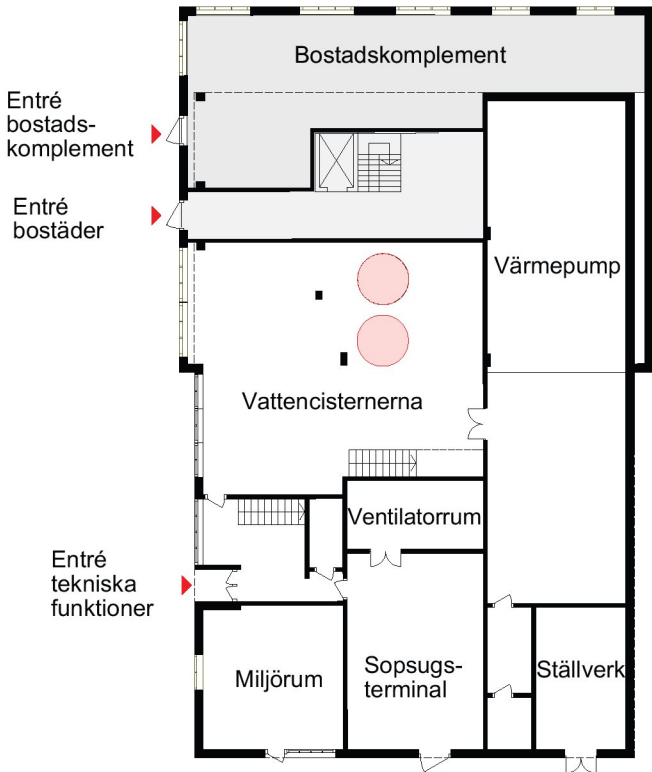
RELATION MED OMGIVNINGEN

Värmecentralens byggnad relaterar till både den gröna karaktären av Pärnsparken/stråket och de tekniska funktionerna mot Smedshagsvägen.

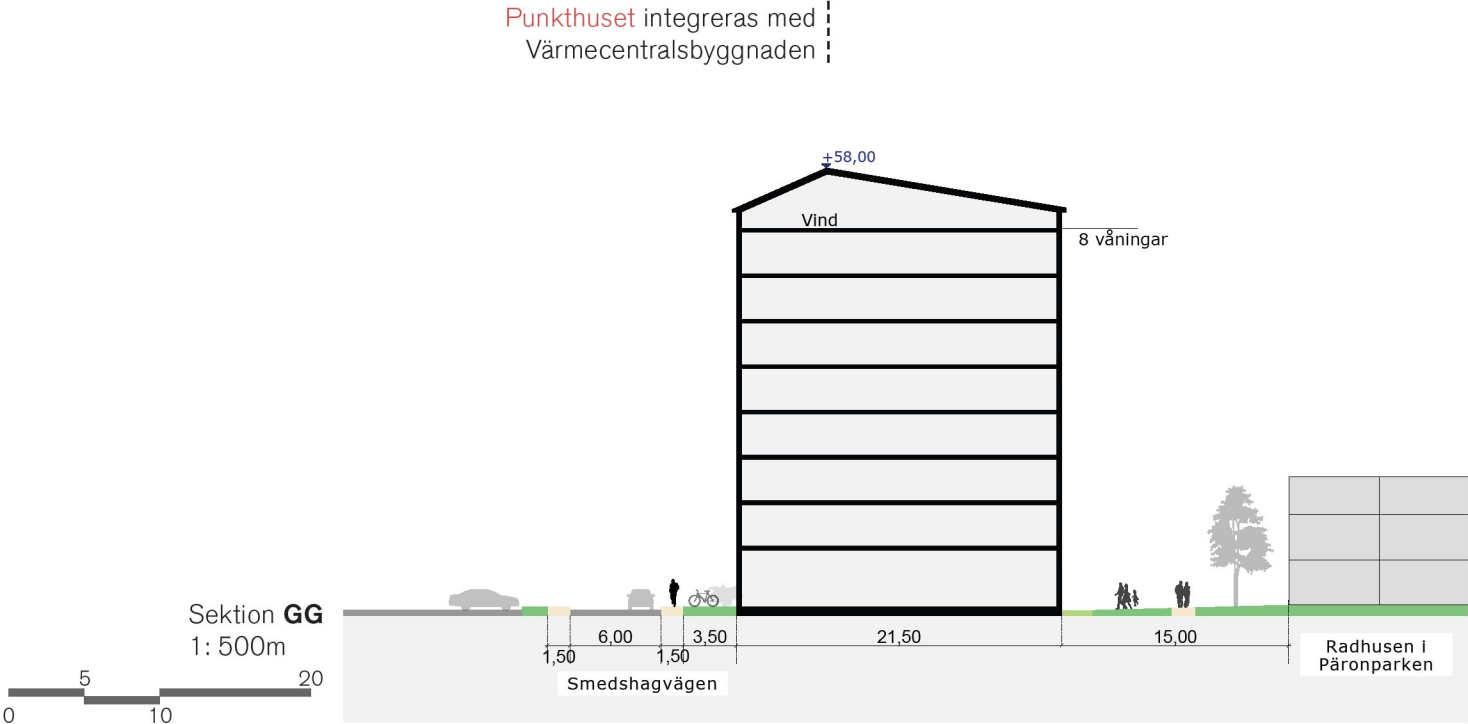
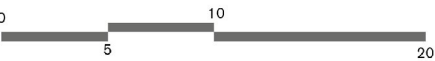
I samband med den nya bostadsbebyggelsen på värmecentralen rustas också de befintliga entréerna mot Smedshagsvägen upp och ges högre status genom att anlägga markplattor och enklare planteringar. Möjligheten att plantera kompletterande träd längs Smedshagsvägen vid parkering/inlastning, för att minska intrycket av den stora asfaltsytan, undersöks liksom möjligheten att plantera träd och/eller klätterväxter längs med värmecentralens fasad.

Värmecentralens fasad som vetter mot pärnsparken är sluten och ger idag ett tråkigt intryck. I samband med byggnation och upprustning av pärnsparken bör även fasaden åtgärdas. Den kan exempelvis göras grön med hjälp av klätterväxter eller användas för konstverk eller liknande.

Cykelparkering anläggs på några av de befintliga parkeringsplatserna söder om värmecentralen liksom norr om värmecentralen.

Entréplan

ARKITEKTUREN

Påbyggnaden på värmecentralen ska bidra till variationen i typologier mellan de befintliga bostadskvarteren, skolan och de planerade radhusen. Punkthusets arkitektur integreras med värmecentralens tekniska byggnadsuttryck och blir till en sammanhängande enhet.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- En sammanhängande bottenvåningsvolym mellan värmecentralens tekniska del respektive bostadsbyggnaden ska eftersträvas. Sockelpartiet i två våningar utformas kontinuerligt med avvikande färg/material jämfört med bostadsvåningar ovanför. Variation i textur och uttryck - taktila material - grovputs, trä.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 2 bottenvåningar (inklusive bostäder och teknik) + 6 bostadsvåningar+ 1 vindsvåning.
- Valmat tak för att ta ner den upplevda skalan om totalhöjden utnyttjas i sin helhet.
- Sockelvåningshöjden visuellt utvändigt i punkthuset kommer bero på den tekniska värmecentralens byggnadshöjd för att få en sammanhängande volym.

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer placeras mot Smedshagsvägen.
- Entréer till bostadskomplement placeras där möjligt direkt från Smedshagsvägen och Pärönparken.
- Möjlighet till olika fönstertyper i bottenvåning och första bostadsvåningen för att relatera till värmecentralensbyggnaden.
- Kvartershörn som formar en viktigt vinkel (nordväst) kan markeras med avvikande val av fönster/balkonger för att skapa subtil variation och markera viktiga punkter i strukturen.
- Generösa balkonger mot solig sida. Balkonger som kragar ut över värmecentralens volym ovan gata.

04. MATERIAL, OMSORG OCH DETALJERING

- Material på bottenvåningen lika Pärönparkens karaktär (trä, sten)

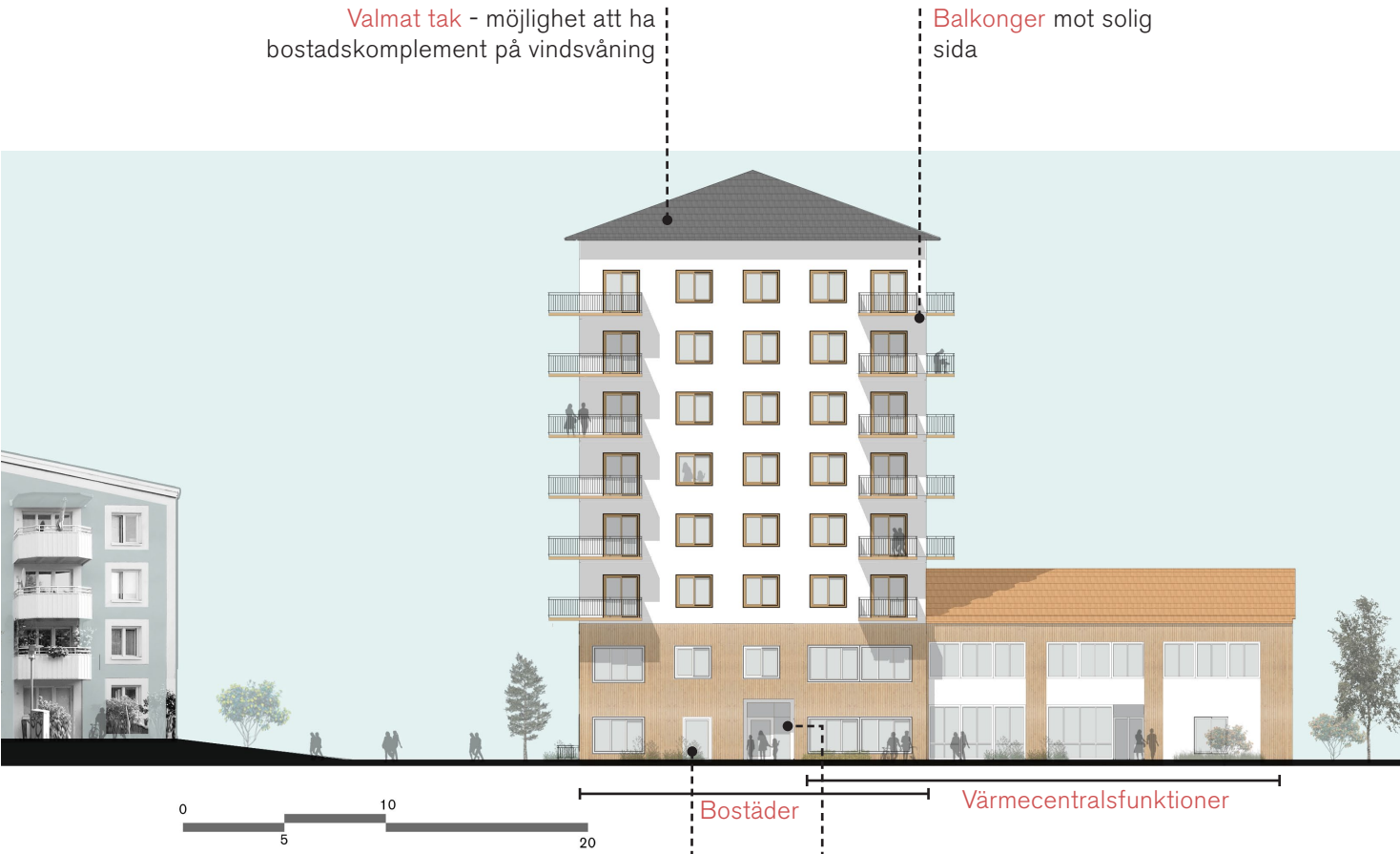

ILLUSTRATION FASAD MOT SMEDSHAGSVÄGEN

Entréer till bostadskomplement mot gata
Huvudentréer mot Smedshagsvägen.

ILLUSTRATION FASAD MOT STRÅK

Bottenvåning markeras tydligt med avvikande färg/material.

Möjlighet att **synliggöra** en del av värmecentralens tekniska funktioner.

Undvik blå och rosa färgsättning lik befintliga hus på nya fasader.

2.6 LÖVSTAVÄGEN

INNEHÅLL OCH FUNKTION

Delområdet i östra Smedshagen närmast Lövestavägen bildar en bebyggelsefront i nära relation med Mäster Karls väg. Kvarteren innehåller bostäder i form av punkthus med garage, bostadskomplement och bostadsentréer i bottenvåningen. Omhändertagna huvudentréer planeras från Mäster Karls väg.

RELATION MED OMGIVNINGEN

De nya kvarteren anpassas till den befintliga strukturen och behåller de visuella kopplingarna in mot området. Bebyggelsen ska skapa ett intryck av rytm och enhetlig karaktär, med sammanhängande gestaltning i alla moduler och subtil variation för markering av viktiga delar i strukturen. Bebyggelsen utformas på ett sätt som möjliggör god ljudmiljö i bostäderna som är bullerutsatta från Lövestavägen. Byggnadsvolumerna bidrar även till en bättre ljudmiljö i de befintliga bostadskvarteren. Öppningarna mellan bostadshusen möjliggör solinstrålning till det gröna stråket mellan befintlig och ny bebyggelse.

GÅRDAR

Gårdsrummen ligger upphöjda från gatan och är relativt små. Grönskan prioriteras för att skapa en trevlig miljö att både röra sig i liksom att titta ut över. Uteplatser avskärmas med högre tunna skärmar för att skapa insynsskydd i de smala gårdsrummen och samtidigt frigöra plats för så mycket grönska som möjligt. I mitten av varje gård, i fint solläge, finns en gemensam sittplats med ett solskydd i form av en pergola och möjlighet till lek för de minsta. Runt denna yta breder ett grönt golv ut sig i form av perenner och mindre buskträd.

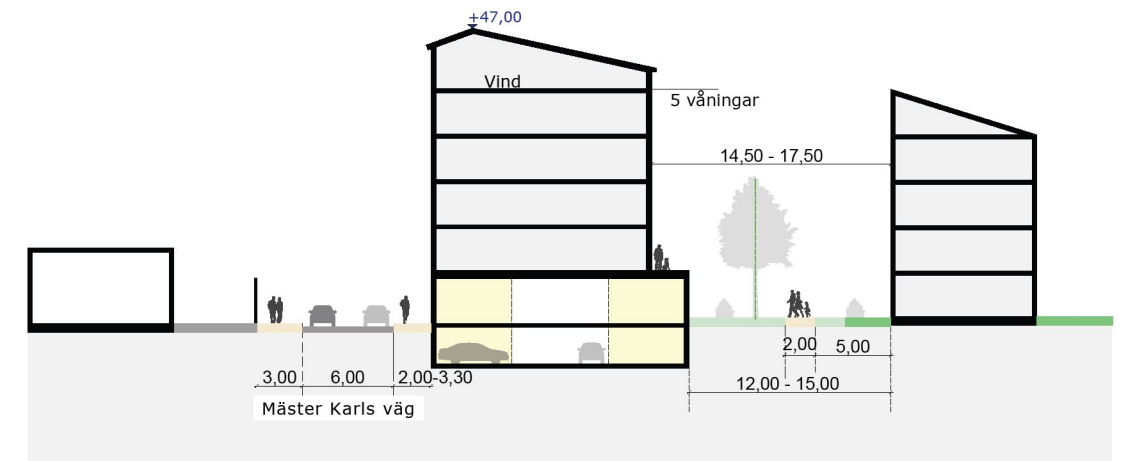
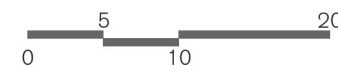

Dagvattnet tas om hand norr om fastigheterna mellan garage och gångyta i form av planteringar. Även grönytor mellan fastigheternas gavlar kommer att bli viktiga för dagvattenhanteringen. Klätterväxter täcker den norra garageväggen yta och bidrar till att skapa ett grönt rum mot de befintliga husen. En större lågpunkt ligger strax söder om fastigheten och det är viktigt att vid höjdsättning av nya byggnader och mark se till att det inte skapas instängt vatten vilket skulle skada de nya fastigheterna.

På stickgatorna som leder upp mot den befintliga bebyggelsen ersätts träden med nya trädtrader. Mellan träden finns möjlighet till mindre cykelparkeringar. En större trädombäddad cykelparkering anläggs öster om fastigheterna.

Sektion HH
1: 500m

ARKITEKTUREN

Arktiekuren i området Lövstavägen tillför en förmedlande zon mellan de befintliga bostadskvarteren och gatan. Bebyggelsefronten interpunkteras med brytpunkter där en visuell koppling mellan befintliga axlar och Lövstavägen behålls.

01. BOTTENVÅNING OCH FASADINDELNING

- Enhetlig gestaltning för hela kvarteret - sammanhang och lugn som utgångspunkt. Modulerna kan varieras beroende på om de är bullerutsatta eller inte.
- Bottenvåningar utförs sammanhängande med liknande färg och material som byggnader i övrigt men med variation i textur och uttryck. Till exempel taktila material - grovputs, trä.
- Möjlighet att ha växtvägg eller delvis genomsynlig mesh på garagevägg mot gata och stråk.

02. HÖJDER OCH TAKAVSLUT

- 1 garage/entré våning + 4 bostadsvåningar + 1 vindvåning för teknik och lägenhetskomplement.
- Sadeltak med projicerad gavel mot gård.
- Minst 3,5 m bottenvåningshöjd som möjliggör vegetation på bjälklagsgården ovanpå garaget.

03. ENTRÉER, FÖNSTER OCH BALKONGER

- Huvudentréer ska placeras mot gata med indrag som fungerar som skärmtak och möjliggör dörroppning utåt. Minst 1 m indrag.
- Entréer till bostadskomplement direkt från gata med fönster för att bidra till den upplevda tryggheten i gaturummet.
- Privata uteplatser på gårdsnivå i anslutning till gårdsvåningslägenheterna.
- Generösa balkonger mot solig sida. Balkongers underkant 3,50 m ovan gata.
- Hörn som formar en passage kan markeras med avvikande val av fönster typ/färg, för att skapa subtil variation och markera viktiga punkter i strukturen.

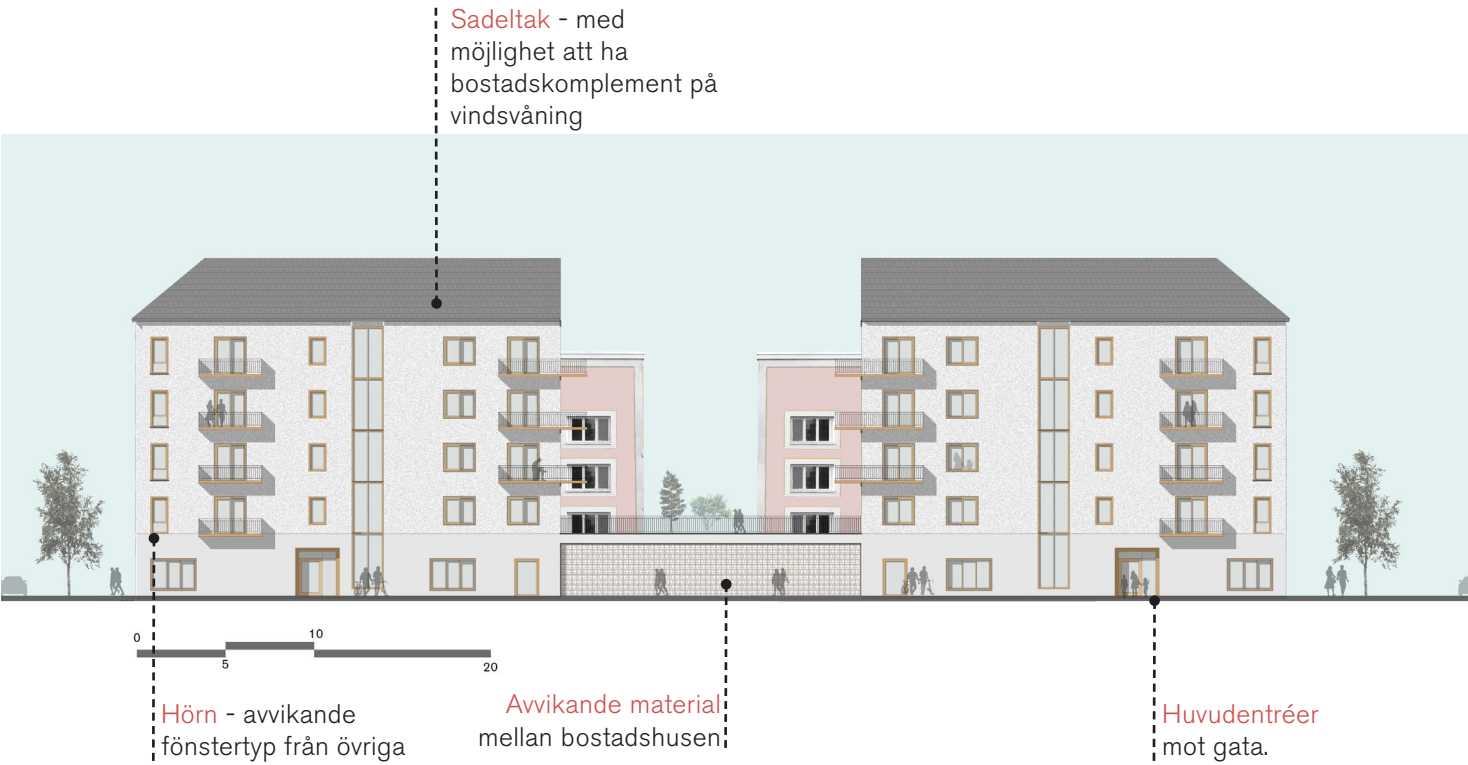

ILLUSTRATION FASAD MOT GATA

ILLUSTRATION FASAD MOT GÅRD

”Uppluckrad” struktur, rytm, estetik i upprepning

Möjlighet att se in i garagevåningen - **ljus och trygghet** som fokus

Undvik rosa och orange färgsättning lik befintliga hus på nya fasader.